

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, szeptember 4.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesércikk: Fordulat előtt.
As angol király elutasása.
A város pénzügyei.
A politikai válság.
Hozgósítási hírek.
A trónörökös Temesváralján.
Aradiak botránya a fővárosban.
Tanító-választás.
Főállású elnök.
A trónörökös Aradon.
A megretírt kuszák.
Tárca: Rut, a szabó. Irta: Lovik Károly.
Regény-Csarnok: A toltok kincse. Irta: Ritt Gyula.

Fordulat előtt.

Arad, szeptember 3.

Éljen a magyar király! Ezzel a tün-
tető üdvözléssel fogadta Budapest népe a
ma este körébe érkezett uralkodót. Kife-
jezője akart ez lenni a nemzeti követel-
mények iránt való általános óhajnak, mely
nélkül a válság megoldása el nem kép-
zelhető. Jobbra vagy balra, — de most
már el kell valahogy dölni a hosszan
tartó krízisnek.

Minden vonalon a legtökéletesebb tájé-
koztatatlanság uralkodik: ez a helyzet szig-
naturája. A politikusok nem tudják, mik
azok az engedmények, melyeket a király
hajlandó volna megadni és azt sem tud-
ják, ki az a személyiség, aki a kormány
alakítására megbízást fog nyerni.

Nagy kérdés, vajon a király mostani

budapesti tartózkodása alatt elintézését
nyer-e a válság? Akik azt hiszik, hogy
egy-két nap alatt véget ér a bizonytalan-
ság és meglesz az új kormány, azok sze-
rintünk erős optimisták. Ugy véljük, hogy
az adott viszonyok közt még e hó 9-éig
sem lesz megoldás. Mert a felség csak
bizonyos minimális engedményekre haj-
landó, melyek nem ütköznek bele az 1867.
évi XII. törvényeik alapelveibe, azonki-
vül pedig az irányadó körök éppen azok-
nak a politikusoknak a kinevezésétől fá-
znak legjobban, akiket a közvélemény leg-
szívesebben látna a miniszterelnöki szék-
ben és a kiknek az egyénisége kétségki-
vül a legalkalmasabb volna arra, hogy
megteremtse a várva-várt békét és nyu-
galmat.

Budapesti tudósítónknak ma alkalma
volt a szabadelvű párt egy kiváló tagjá-
val beszélgetni arról a kérdéstről, hogy
ki lesz a miniszterelnök. Tény az — mon-
dotta a képviselő — hogy a kormány-
pártban teljes bizonytalanság uralkodik.
Nem tudjuk, mi lesz; nem tudjuk, ki jön.
Az ó-szabadelvűek *Wekerlet* portálják, a
nemzeti pártiak pedig természetesen *Ap-
ponyi* mellett foglalnak állást. De mind a
két árnyalat attól az érzéstől van áthatva,
hogy e jelöltek egyikének sincs valami
sok kilátása arra, hogy a kormány élére
jusson. Nem pedig azért, mert nemzeti
követelmények dolgában mind a ketten
többet kívánnak, mint a mennyit a ka-
tonai körök megengedhetnek tartanak.

Kabinetalakításra külön-külön, vagy együt-
tesen nem is vállalkoznának egyébként,
mintha ezeket az engedményeket meg-
kapták, mert nagyon is tisztában van-
nak vele, a minthogy tisztában vagyunk
ezzel mindnyájan, hogy addig parlamenti
békéről komoly szó nem lehet, míg a
nemzetnek vívmányokat nem adnak meg.

A mi a megoldást illeti, a szabadelvű
pártban egyre jobban kidomborodik az a
valószínűség, hogy *Khuen-Héderváry less
az ügyek vezetője*. A Kossuth-párt nem haj-
landó ugyan Khuent akceptálni, de ez
csak a jelenre szól. Abban a pillanatban,
amikor a felség csakugyan megadja neki
az újabb megbízást, ezzel a kérdéssel nem
fognak már törődni. Ugyanabban a pilla-
natban Khuen-Héderváry bizonyára felha-
talmazást kap arra is, hogy az országgyű-
lést akár *ex-lexben is feloszlassa* és hogy
ennek a fegyvernek a felhasználásával
nem fog sokáig késni, *azzal tisztában van
mindenki, aki a bánt ismeri*. Kérni fog in-
demnitást, hogy törvényes formák közt
csinálhassa meg az új választásokat, mint
ahogy tudvalevőleg egyszer már meg-
akarta ezt csinálni és ha nem kapja meg,
elrendeli a választásokat anélkül is.

És hogy ezzel szemben a szabadelvű
párt magatartása mi lesz? Bizonyára lesz-
nek, akik Khuen-Héderváryt nem követ-
nék ezen az uton. Az ó-szabadelvűek kö-
zül egy kisebb sereg kiválnék, hogy
Bánffy zászlaja alá szegődjék. De a párt
zöme, azt hiszem, megmarad Khuen-Hé-

Rut, a szabó.

Irta: Lovik Károly.

Rut szabó volt egy alföldi sváb városban
és másfél esztendő előtt meghalt. Egész életé-
ben rendszeres ember volt, aki a katonaságnál
megtanulta, hogy az utolsó lények közül való
és minden körülmények között be kell fognia
a száját. Azért a sirban is csöndesen feküdt,
kezét összekulcsolta mellén és csöndesen bá-
mult a végtelen feketeségbe.

Egyik éjjel valamelyik kósza kísértet, éj-
féli útjára indulva, megpillent Rut hantja mel-
lett és így szólt:

— Tegnap este ott jártam a házad mellett.
A cégtáblát leakasztották, a feleséged férjhez
ment a sváb mészároshoz.

Rut csöndesen feküdt és így szólt:

— Es a kis fiam?

Nagyon szerette ezt a gyereket, mikor
még élt, esténként a lábszáran lovagoltatta és
énekelte neki. Ilyenkor, tudja Isten miért,
sirni kezdett és megsimogatta a fiu gesztenye
haját.

— A kis fiad ott lovagolt a mészáros tér-
dén. Megsimogatta az arcát és azt mondta:
„Apám!”

Rutnak mintha kést mártottak volna a
szívébe. A feleségét nem bánta, az mindig rossz
asszony volt, aki csak pántlika vagy keszkenő
után futkosott, de a kis fiától nem tételezte
volna föl, hogy ilyen hamar tuladjon rajta.

Hogy becézgette azt a gyereket; egy télen, mi-
kor a fiu köhögött, meztelán szaladt a városba
orvosért s utána hat hétig rázta a hideg. Ami
főlöstleges pénze volt, azt félretette ködmönre,
csizmára, vásárfiára s karácsony előtt három
éjjel dolgozott egy kis aranygombos zöld ka-
bátkán, amilyen a vadászoknak van.

— Ez nem szép a kis fiamtól — szólt és
söhajtott, hogy a szemfödő meglebbent. — Ne
legyen soha az életben boldog.

A kósza kísértet így szólt:

— Minek hagyod ott az emberek között?
Ha neked volnék, régen elvittem volna ide a
föld alá.

Rut elgondolkozott.

— Mégis csunya itt ebben a nagy sötét-
ségben. Ha legalább dolgozni lehetne valamit,
ha csak egy ócska mellényen is.

— Én mégis elhoztam a feleségemet —
szólt a kósza árny. — Legalább nem lesz rossz
asszonnyá.

— Igaz, hogy az emberek hálátlanok —
jegyezte meg a szabó — mennyit fáradtam
azért a gyermekért.

Sápadt arcát harag öntötte el, egyszerre
elhatározta magát, hogy fölkel a sirból és el-
viszi a gyereket: ne mondassa a mészárosnak
többet, hogy: apám és ne lovagoljon a más
térden.

— Csak a keresztetől és a kakaskukori-
kolástól óvakodj — adott neki utaválót szom-
szédja. — Aki kakasszó után jön vissza, annak
a lelke nem pihen többet a föld alatt.

Rut lassan indult neki a falunak. A teme-
tősr ott állt a kapu mellett: érezte, hogy va-
laki elsuhan mellette, de nem látta, hogy ki-
csoda. Jobban beburkolódzott kabátjába s ma-
rokra fogta a botját, nem hitt a kísértetekben,
mégis félt tőlük, amint ezt a patkányszaladás-
hoz hasonló hangot hallotta.

A falu végén kereszt állott, rajta rozsdás
plébából a megváltó. A szellem lekerült a ci-
gánysornak és úgy ment be az utcába. Egy ku-
tya, amely a bíró háza előtt feküdt, felugrott,
szétterpesztette a lábait és üvöltöni kezdett.
Oda 's kapott a szabó csontja felé, de nem tud-
ta megharapni, a láb olyan volt, mint a kő. A
bíró mellett Rut egy régi haragosa, az asztalos
lakott, aki mindig mekegett, ha világéletében
találkozott vele. A szabó megállt a ház előtt és
benézett a kapun. Abban a pillanatban a tehén
panaszosan kezdett bögni és a kotlórok ijedten
rebbentek föl.

— Ki az? — kiáltotta ki az asztalos és
arca egy verejték volt. Érezte, hogy valami
rendkívüli történik az udvaron.

— Ez a mekegésért van — gondolta ma-
gában Rut és gyönyörködött benne, mint tor-
zul el a mindig vidám asztalos széles ábrázata.

Tovább ment és odaérkezett a házhoz. A
cégtábla tényleg nem volt már ott, helyét egy
láncon lógó tagló foglalta el. A kis telken lát-
zott, hogy jobb módu ember kezébe került:
az udvaron nagy kazal állott, mellette csillogó
eke hevert, odébb csirke és disznóolat építet-
ték. Amint Rut kinyitotta az ajtót: a barom-

derváry mellett és így valószínű, hogy a volt nemzeti párt sem fog neki galibát okozni.

És a szabadelvű politikus így fejezte be:

— Bizony nagy idők előtt állunk és azt hiszem, súlyos megpróbáltatások várnak a nemzetre. Ha választásokra kerül a dolog csakugyan, ami pedig elkerülhetetlen, hát olyan választásokat ez az ország még nem látott!

Khuen-Hédervárynak egy intimsa, a ki ismeri a bán felfogását, megerősíti azt a lábra kapott hírt, hogy Khuen kap újra megbízatást. De hogy ez megvalósuljon, az intimsus szerint ennek egy nagy akadály van. Khuen ugyanis nem akarja a megbízatást elfogadni. Nem tartja jónak és megfelelőnek azt, amivel utnak akarják indítani. Mert mindaz, amit a táskájában tartogat, csak további experimentálásra vezetne és igen kérdéses, hogy ez a kísérletezés sikerre vezet-e? Khuen nem akarja egészen lejártni magát. Idejét nem tartja még egészen elmultnak, ha pedig most, tekintve a szabadelvűpártban uralkodó jelenségeket, nem tudna parlamenti rendet csinálni, akkor három hónap múlva okvetlenül új kudarcra kellene visszavonulnia. Azt pedig nem akarja vállalni.

Igy gondolkozik a bán. És ha az esetleges megbízatást el nem vállalja, nagyon jól teszi, főleg a saját érdekében. Csufosabban megbuknék, mint először bukott és az ország ügyei csak ott volnának, a hol ma vannak. Semmivel előbb. Ám ha bizalmat érdemlő államférfi kerül a kormány élére, a függetlenségi párt is, mely ma a helyzet kulcsát a kezében tartja, hajlandó lesz arra, hogy a követelések megvalósítására koncedáljon olyan formát, mely bizonyos jelentékeny könnyebbséget jelentene a kibonyolódás tekintetében.

SS.

Az angol király elutazása.

(Királyunk távirata Roberts lordhoz.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 3.

Bécsből táviratozzák: Ofelsége nyitott kocsin kevéssel 10 óra előtt *Edvárd* királyi a nyugoti pályaudvarra hajtatott. Az egész uton a közönség lelkes ovációkban részesítette az uralkodókat. A pályaudvaron bucsuzásra megjelentek Fülöp kóburgi herceg, az angol nagykövet a nagykövetség személyzetével, *Mensdorf* gróf követ, *Schöller* Pál főkonzul, *Feldschärek* konzul stb. Az angol király mellé diszszolgálatra rendelt urak elkísérték a királyt a pályaudvarra. Az uralkodók rövid cerciét tartottak, azután a Perronra mentek, ahol igen szívélyesen elbucsztak egymástól, kétszer megcsókolták egymást és megszorították egymás kezét. A király azután szívélyesen elbucszott *Bechtolsheim* bárótól, mialatt királyunk az angol király kíséretének tagjaival fogott kezét. *Edvárd* király ezután felszállott a szalonkocsiba, a melynek ablakánál megjelenve, egészen a vonat elindulásáig társalgott uralkodókkal. A vonat megindulása után a két uralkodó integetett egymásnak, míg csak a vonat el nem hagyta a csarnokot.

Edvárd király tegnap *Goluchowszky* gróf külügyminisztert külön kihallgatáson fogadta. Tegnap este a Burgszínházban volt az angol király, az inkognitó páholyban *Ferenc József* király és *Mária Valéria* főhercegnő között ült. Az angol király egyenes óhajára *A vörös talár* című színmű került színre. Ez a darab Angliában be van tiltva s a király szerette volna megismerni. A szabadságaról híres Albionban is van szigorú cenzúra, és ennek útjai sokszor kiszámíthatatlanabbak, mint a többi országokban működő cenzuráké. Angliában betiltották pl. Ibsen két művét is, a „Kisértelek”-et és a „Rosmersholm”-ot. Nem lehetetlen, hogy az angol király bécsi színházlátogatása *Brieux* nek, a darab szerzőjének, Angliában is fog tantséket hozni.

Edvárd király a Szent István napi győztes *Szellcsend* tulajdonosához, *Károlyi* István grófhoz meleg üdvözlő táviratot intézett. Az angol király nagy barátja és buzgó előmozdítója a te-livér lötenyésztesnek. A távirat szó szerint így hangzik: „Őszintén gratulálok önnek, hogy a Szent István díjat olyan kancával nyerte meg,

mely saját tenyésztéséből került ki. Nagy örömmel emlékezem az önök gyönyörű városára és a barátságos fogadtatásra, melyre ott találtam. *Edvárd.*”

Londonból táviratozzák: *Earl of Roberts*, az angol hadsereg főparancsnoka, a következő táviratot kapta: „O Felsége *Edvárd* király tegnap este kinevezett engem az angol hadsereg tábornagyanak. Örömmre szolgál, hogy önnek ezen minőségemben üdvözetemet küldhetem. *Ferenc József.*” *Earl of Roberts* a következő távirattal válaszolt: „Mélyen meghatott az a megtiszteltetés, a melyet felséged az angol hadsereg iránt és én irántam o y kegyes táviratával tanusított. Az angol hadsereget nagy megtiszteltetés érte avval, hogy névsorában benne van felségednek fekkölt neve tábornagi minőségben. A hadsereg és a magam nevében hódolatteljes és szívből fakadó üdvözetemet küldöm felségednek. *Earl of Roberts* tábornagy.”

TAVIRATOK.

A balkáni forradalom.

Szofia, szeptember 3. *Michailovszki* pánszláv agitátor a lakosság körében az összes szláv elemek fölkelésére izgat s azt hirdeti, hogy *Törökországnak meg kell üzenni a háborút*. A lakosság fanatikusan követi.

A francia haderő.

Páris, szeptember 3. Mint a *Matin* értesül, *Delcassé* külügyminiszter a legközelebb tartandó minisztertanácsban azt a kérdést fogja felvetni, nem volna-e ajánlatos a jelenleg keleten lévő hajóhaderőt megerősíteni. Valószínű, hogy e kérdésben dönteni fognak.

A város pénzügyei.

(Tüzifa a hivatalsszolgáknak. — Az aradi tűzoltók fölszerelése. — A református egyház segélye. — Ujítások az árvaházban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

A város pénzügyi bizottsága ma délután fél öt órakor ülést tartott *Lécs* Kezso tanácsos elnöklése alatt s ezen több fontos érdekes pénzügyi s ezzel kapcsolatban levő egyéb közügyeket intéztek el. Az ülés lefolyásáról tudósítónk az alábbiakat írja:

A hivatalsszolgák immár harmadizben ké-

lison nagy nyugtalanság vett erőt es tiszta, az öreg házörző komondor dühösen vágott neki a semmiségnek, amelyben embert sejtett.

— O is elfelejtett — gondolta Rut és az eb felé rugott.

Abban a pillanatban a kutya felfordult, egyet rángatózott és megdöglött. Egy tyúk ott röpül el a szabó mellett: szárnya a kísértett kezéhez ért s abban a percben a kotló, mint a rongy hullott a földre.

Rut besurrant a kamarába, ahol a kis fia aludni szokott. Holdvilág volt, mindjárt meglátta a gyereket, amint egy ócska pléhkatonát tartva kezében, mosolyogva aludt. A szabónak elállt a lélegzete; milyen szép piros gyerek volt, olyan a feje, mint egy nagy, rózsaszínű re érett alma. Gesztenye haja a szemébe lógott, ha megsimogatná, vége volna a fia életének. Megborzongott erre a gondolatra és nem tudta mit csináljon. Körülnézett a szobában: minden úgy volt, mint régen, a falon ott lógtak a kőlyök ingecskéi, a széknél álltak sárgarézoru cipőcskéi, odébb egy háromlábú hintáló, amelynek üvegcsémé bátran farkast nézett a szellemmel. A sarokban ott állt a régi szekrénye, azt már kidobták a nappaliból.

Künn széi kerekedett, hűvös lett, késő november volt. A gyerekről lecsuszott a paplan, meztelen kis lába lelógott a nyoszolyáról. Rut lassan az ágyhoz ment és megigazgatta a takarót, gondosan ügyelve, hogy hideg kezével a testhez ne érjen. A gyerek nem mozdult meg. A mint a paplant eleresztette, pillantása a székre esett, ott feküdt a kis zöld kabát, amelyet meg ő varrt. A szabó tekintetéről érzésvette, hogy a kaputon széles hasadás van: — anyja, imé, még azzal se törődik. Nem so-

kat gondolkozott, hanem előkereste az almariomból az egykori tüjét, meg a cernát és térde közé kapva a kis kabátot, nekiállott a varrásnak. Azt akarta, hogy szép munkát végezzen s azért kifordította az egész szövetet, lesimította, megtisztogatta s azután hajszálnyi öltésekkel foltozta meg. Mikor elkészült, megelégedetten nézte a kaputot: a hosszú munka sikerült, olyan volt a ködmön, mintha most készült volna a legelső párisi műhelyben. A szekrényben talált egy kis sárgaréz horgonyt, amelyen a tengerészek kabátján van, azt odavarrta a gallérra. Hogy megőrül majd neki a kis fiu reggel.

— Amint az ablakra nézett Rut, ijedten vette észre, hogy már reggeledni kezd. Mindjárt kukcrikolni fognak a kakasok. Még egy pillantást vetett a kis fiura, s a szeme könybe lábadt. Mégis csak az ő fia s az ő nevét viseli: egykor talán nagy ember lesz belőle s akkor az egész világ az öreg szabóra fog gondolni, akinek e lángeszét köszönhetik. Gyorsan megfordult és kisurrant az ablakon.

Az üveg megzörrenhetett, mert a gyerek fölébredt és ijedten kezdett sirni. Rut megállt az udvaron s visszanezett az ablakon. A kis fiun fuldokló zokogás vett erőt, felült az ágyban és eltakarta a szemét.

— Megérezte a kísértetet — szölt magában a szabó és a szíve körül fájdalmat érzett. — Szegény kis porontyom, minek is háborgattalak.

A szomszéd szoba ajtaja kinyílt és a mészáros, kezében gyertyával megjelent a kamarában. Az ő arcán is nyugtalanság tükröződött, kérdőleg nézett az ember felé, de nem lá-

tott semmit: a szellemek összeolvadnak a sötétséggel, világossággal egyaránt.

— Mi bajod van Sándorka? — kérdezte a fiutól és körülvilágított a szobában. — Rosszat álmodtál?

A gyermek odamászott az ölébe és átka-rolta a mészáros kövér nyakát.

— Gonosz lelket láttam — nyögte lassan. — Ne gonddon bántani, apám.

A mészáros mosolygott, de látszott, hogy egy kicsit ő is megijed. Megsimogatta a gyerek haját és így szólt:

— Tudod, hogy nincsenek kísértetek, hányszor mondta a tiszteletes ur? Aludj szépen, Sándorka.

A gyermek könnyes szeméit az ablakra meresztette.

— Ott láttam — szölt a sirást nagy sóhajjal befejezve. — Most megy az erdő felé! — sikoltott fel újra.

A mészáros kirántotta az ablakot és klor-dított az éjszakába:

— Jár erre valaki? Szólj, vagy halál fia vagy!

Senkise válaszolt. Rut a kapu felé haladt, félt, hogy minden pillanatban megszólalnak a kakasok. A mészáros visszament a gyerekekhez és nevetett.

— Látod, hogy nincs ott semmi. Sokat vacsoráztál, Sándorka, feküdj le.

A gyerek nem nyugodott meg, ott látta bolyongani a kísértetet a szilvafák között. Most megállt, visszafordult és bucsut intett a kezével.

— Ott, ott! — mutatott a kis fiu rémülten az udvarra. — En látom, apám, ott áll és ide néz.

rik helyzetük javítását. Fizetésjavításért, lakbér megzavazásért, vagy tűzifa-átalányért folyamodtak újból s most az egyszerű szerencsével. A város anyagi helyzete ugyan nem engedi meg, hogy fizetésemelés vagy lakbér címén pénzzel segítsen a szolgák helyzetén, de javítani akart sorsukon a bizottság avval, hogy évenként nyolc körméter tűzifát szavazott meg részükre. Helyesebben elhatározta, hogy javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy miután a hivatalos szolgák, bármilyen hosszú ideig szolgáljanak is, semmi előmenetelben nem részesülhetnek, a tűzifaátalányt szavazza meg nekik a törvényhatóság. A várost 780 koronával terheli ez, s a fát egyelőre csak egy évre szavazzák meg a szolgáknak.

Az aradi önkéntes tűzoltókar évi 1600 korona segélyösszegének 2400 koronára való fel-emelését kéri a várostól. A kérelem indoka az, hogy az önkéntes tűzoltók egy benzín motoros szivattyú gépet akarnak beszerezni. A pénzügyi bizottság, bár szükségesnek tartja a gép-szivattyú beszerzését, evvel mégis inkább a városi tűzoltókat akarja ellátni. Ilyenformán a segély fölemelését nem javasolja a pénzügyi bizottság.

E tárgy a proposójából azonban elhatározta a bizottság, hogy előterjesztést tesz a közgyűlésnek a budapesti tűzkatasztrófa alkalmából a következőkre nézve: Küldjön ki a közgyűlés egy szakértő bizottságot, mely az aradi tűzoltók felszerelését, különösen az életbiztonsági óvintézkedések szempontjairól vizsgálja meg s tegyen előterjesztést arra, hogy milyen felszereléseket kell számukra pótlólag beszerezni.

A segélyezés iránti kérelmet akép-intézte el a bizottság, hogy az önkéntes tűzoltóknak, ha tüzesetnél megsérülnek, ingyen orvoslás és gyógyszer nyújtását javasolja.

Az aradi ev. református egyház szintén az iránt fordult a városhoz, hogy a vallástanításért járó 1600 korona segélyt 2400 koronára emelje föl. A pénzügyi bizottság méltányosnak találta a kérelmet, mert a református egyház három vallástanítója heti 70 órán át hétszáz növendéket tanít s továbbá azért is, mert a református egyház, bár hívei lélekszámára nézve sorrend-

A gyerek ijedtsége ráragadt a mészárosra, arca kigyult, az ökle összeszorult. O is is érezett valami különösét, mintha hűvös légáramlat keringene körülötte és a szobában idegen dohos szag lengene. Megint kitépte az ablakot és kiordított, de nem kapott választ. A falon ott csüngött a vadászfegyvere, hirtelen lekapta a fairól, megtöltötte és kétszer kilőtt a szilvafa felé.

— Most elment — szolt a kis fiu alól. Amint Rut a temetőhöz közeledett, egyszerre megszólaltak a kakasok. A szabó elkezdett futni, de hiáb. A kapunál egy természetes földig érő szakállu alak állott, az öreg szellem, aki minden elköltözött lelket számon tart. Ránézett Rutra és mély hangján így szolt:

— A lelked künt marad és a vizek fölött fog bolyongani.

Rut meghajította a fejét: tudta, hogy ez ítélet ellen nincs fölbevezés, lelke időtlen idő-kig ott fog járni, a hideg habok felett, megkergetve, megtépve a sirályoktól és a piszkos hullámoktól. Lassan bevánszorgott a temetőbe és lefeküdt koporsójába.

— Miért is nem vigyáztál a kakasokra — szolt hozzá a szomszédja. — Micsoda könnyelműség, most évezredekig fogsz szenvedni. A szabó megvonta vállát.

— Megfoltoztam a kis fiam ködmönét — mondta — és nem vettem észre, hogy szállt el az idő. De olyan is a kabát, pajtás, mintha új volna, a gallérijára egy kis sárga rézhorgonyt varrtam, mint az uri fiuknak. Hogy meg fog neki örülni a gyerek reggelre!

Es az apa szeme is megcsillant az örömtől.

ben a harmadik helyen áll, a segélyösszege te kintetében mégis utolsó. Ezeknél fogva a pénzügyi bizottság a segély fölemelését javasolja.

Utolsó tárgynak maradt az árvaház költségvetésének felülvizsgálása. Ennek tárgyalása előtt Lócs Rezső elnök részletesen kifejtette azokat a tapasztalatokat, melyeket az árvaházi rendről és ügykezelésről Varjassy Lajos h. polgármesterrel szerzett s ezek alapján megállapítja, hogy az árvaház költségvetése, bár 1006 korona emelkedést mutat annak kiadási rovata, *le nem szállítható*. Ez már azért is érzékenyen érinti a várost, mert az árvaház fentartására szolgáló jövedelmek is apadtak. A Drezdában szerzett tapasztalatok alapján az árvaház rendjét s ezután a kiadásait csak huzamosabb idő után lehet revideálni. A költségvetésben ugyanis nagy tételt képviselt a mosás, varrás, s más ilyen házimunkákkal járó kiadás. Ez azért van, mert az árvaházok már tizenkét éves korukban, vagyis olyan időben elhagyják az árvaházat, mikor munkára még nem igen képesek.

A pénzügyi bizottság ennél fogva óhajtan-dónak tartja, hogy a leány növendékek ezentul 16 éves korukig maradjanak az árvaházban.

Az ülésen jelen voltak Lócs Rezső, Bund Henrik, Kohn S. N., Révész Adolf, Stauber József, Szathmáry János, Varjassy Lajos és Vannay Gyula.

Mozgósítási hírek.

(Három hadtest hadllában.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Mikor a szerb királyi párt meggyilkolták, az egész ország tele volt azzal a hírrel, hogy mozgósítunk és fegyveres erővel toroljuk meg a szörnyű rémtettet. És még sem mozgósítottunk. Ez idő szerint újból mozgósítási hírek röpködnek a levegőben, nagy nyugtalanságot keltve mindenfelé.

A Balkán eseményei a magok kiszámíthatatlan veszedelmességében élénken izgatják a kedélyeket s nem is volt szükség a tegnapi hajófelrobbantási hírre, hogy e nyugtalanság mozgósítási hírek elterjedésére vezessen.

Tegnap és ma a közönség körében, de a fővárosi politikai klubokban is izgatottan tárgyalják azt a lehetőséget, hogy a Balkán eseményei oly közbenjárást tehetnek szükségessé, amelyben nekünk is részünk lesz.

Már a román király ischli látogatása alkalmából közöltek egyes lapok oly természetű értesülést, amely valószínűvé tette, hogy Károly király látogatása a legszorosabb összefüggésben áll a balkáni zavarokkal. A Balkán zavarai pedig napról-napra erősödnek. A porta intézkedései úgy hatnak, mintha ott teljes fejtelenség uralkodnék s nagyon féltő, hogy egy napon, amely nincs is nagyon messze, katasztrófális hírek érkeznek Konstantinápolyból.

Egyik budapesti lap, a melynek némi összeköttetése van a kormánnyal, ma esti kiadásában az alábbi riasztó hirt közli:

Megbízható forrásból vesszük azon értesítést, hogy Bécsben jelenleg igen fontos katonai tanácskozások folynak. E tanácskozások azonban nem a magyarországi válságos helyzet alapjául szolgáló katonai reformokkal vannak kapcsolatban, hanem pusztán azon katonai intézkedésekről van szó, amelyek a Balkán félsziget mozgolódásával szemben Ausztria Magyarország részéről szükségessé válnak. A mostani tanácskozás csak folyománya a román király

ischli időzése alkalmával létrejött megállapodásnak. A román király ugyanis az Ausztria-Magyarország és Románia között fennálló, 1897-ben létrejött katonai konvenciónak Románia részéről leendő esetleges életbeléptetéséről tárgyalt királyunkkal. Most pedig vezérkarunk a közös hadsereg három hadtestének mozgósítási tervét készítette el, amely három hadtest Románia haderejének támogatására lesz hivatva katonai konvenció értelmében, azon esetre, ha Románia akár a macedonok forrongása, akár pedig más oldalról jövő támadások folytán mozgósítani volna kénytelen. A nagyszebeni, a temesvári és a zágrábi hadtestparancsnokságok a kellő titkos utasításokkal már el vannak látva és a hadtestek mozgósítása minden percben várható.

Reprodukáljuk mi is e hirt, ámbár nem hisszük, hogy annak valami sok alapja volna.

Aradiak botránya a fővárosban.

(Póru! járt szerelmes pár.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Egyik budapesti esti lap csinos botrányt ír le mai számában. A botrány azért érdekel bennünket, mert annak szereplői a szóban forgó ujság szerint Aradra valók. Egy urinó, a ki-nek féje van s egy feleséges ember a szereplők, a kik tiltott viszonyban éltek egymással, de rajtavesztettek a szerelmen s ebből keletkezett a botrány. A skandalumot a fővárosi lap így írja le:

Ugyancsak póru! járt ma reggel 8 óra tájban a Baross-téri szobor mellett egy szerelmes pár. Az eset hőse Szinglak Gyula 28 éves gyufagyári tisztviselő, akinek azelőtt Aradon volt alkalmazása. Aradon ismerkedett meg egy nála jóval idősebb urnóval, akinek szomorú sorsa nagyon meghatóta. Ennek a nőnek ugyanis részeges és kártyás, de gazdag férje volt, aki az asszonyt elhanyagolta. Az asszony sóvárgott valaki után, aki szerelmével viszonzszerelmen fejében megajándékozta volna és Szinglakban találta fel ezt a valakit.

A fiatal ember, aki hat év óta nős és két gyermeke is van, megértette a már javakorban levő, de még mindig tetszős asszonyt és titokban találkozott vele elég sűrűn. Hol ő utazott le Aradra, hol az asszony jött fel Budapestre valami ürügy alatt.

A férj azonban egy szép napon valami éjjeli lumpolásból kifolyólag beteg lett. Veszedelmes beteg, olyannyira, hogy az orvosok már lemondtak róla.

De mégis csak kigyógyult és ekkor megesküdött, hogy soha többé nem kártyázik, s nem iszik. Amikor először lábára állhatott, összeszecsomagolta összes kártyáit és kilökte az ablakon. Azóta teljesen megváltozott. Naphosszat otthon maradt és nejével töltötte el minden idejét.

Az asszonynak azonban, aki ez állapot után néhány évvel azelőtt talán még vágyott volna, nem tetszett a fordulat. Szíve nem volt már a férjéé és ez csakhamar megtudta, hogy kutya van a kertben.

Az asszony gyakori elmaradása a háztól mindenféle ürügy alatt és a többszöri elutazása gyanút keltett a férjben, a ki elvégre is elhatározta, hogy kutatót indít meg. Könnyű volt ennek végére járni, mert mindenki ősmerte az asszony viselt dolgait. A férj keserű szemrehányásokat tett a kellemetlen felfedezés után nejének és felszólította, hogy szakítson tiltott viszonyával. De az asszony nem tette ezt, hanem elnagyta férje házat.

Tegnapelőtt reggel a férj megtudta, hogy neje elutazik Budapestre és kedvese, Szinglak Aradra jön érte, hogy a fővárosba kísérje. A megcsalt ember boszút esküdött. Amint hűtlen neje és szeretője vonatra ültek, azonnal táviratot menesztett Szinglak feleségéhez. A táviratban, amelyben ez volt: „Asszonyom, menjen ki csütörök reggel a keleti pályaudvarra, ott találja férjét a tölem elcsalt feleségemmel. A vonaton jönnek.”

Több sem kellett Szinglaknének. Amugy is régóta gyanúsította férjét és most végre bizonyosságot szerezhetett magának.

A szobaleányával együtt korán reggel elment a keleti pályaudvarra és leste a férjét. Ez csakugyan jött kedvesével. Az asszony utánuk lopódzott, hogy megtudja, hová mennek. Szinglak karonfogta a nőt s neje jelenlétéről mit sem sejtve, azon volt, hogy kedvesét kocsiba ültesse s egy valószínűleg már előre kibérelt lakásba vigye. Egyszerre azonban Szinglakné hirtelen előre ugrott és ernyőjével nekik támadt:

— Te férjcsábító!... te nőcsábító! — kiáltotta és ütötte őket, ahol érte.

Egy perc alatt száz meg száz ember csődült össze, rendőr is jött és bekísérte a VII. kerületi kapitányságra az egész társaságot. Az úgynek két válópör lesz a folytatása.

A trónörökös Temesujfalun.

(A hadgyakorlatok kezdete.)

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Temesujfalu, szeptember 3.

Nagy ünnepélyességgel fogadta ma Temesvármegye és Lippa *Ferenc Ferdinánd* trónörökösét, a ki a király személyét helyettesítendő, ma megérkezett a hadgyakorlatok színhelyére. A fogadtatás ünnepéseit a legszűkebb keretek közé szorították: de annak során mégis kifejezésre jutott a rokonszenv, a melylyel a magyarok a trónörökös személye iránt viselkednek.

Ferenc Ferdinánd igen jó hangulatban érkezett meg, és végtelenül szívélyesen fogadta a polgári hatóságok üdvözlését. Főlöttebb érdekes volt a fogadtatásnál a trónörökösnek ez a kijelentése:

— *Ő felsége nagyon sajnálja, hogy a gyakorlatokon részt nem vehetett.*

Ez a sajnálat egyben önkéntelen jellemzője a bonyolódott politikai helyzetnek, a melynek kedvéért a király a hadgyakorlatokon való részvételről lemondott.

Ma kezdődtek meg a zárógyakorlatok a temesvári és a nagyszabeni hadtest mérkőzésének. Mindjárt az első napon sajnálatos baleset történt: *Allram* ezredes, a szegedi honvédhuszárezrednek Aradon is jól ismert parancsnoka, roham közben *lesett lováról és súlyos sérülést szenvedett.*

A csapatok előnyomulása minden oldalon megkezdődik. Sűrűn járnak az előőrök, a tábori posta, s a lovas híradók az egész környéken. Holnap már a gyalogság fog hosszúszerű közlő akcióba lépni.

A mai eseményekről a következő részletes tudósítást adjuk:

A fogadtatás Lippán.

Hajnali öt órakor nagyobbára feketébe, ünnepelőbe öltözött tömeg állta körül a lippai állomást és a díszes udvari sátor. Az állomás előtt a lippai lövészegyesületnek uniformisos csapata, a tüzoltókar és az ipartestület csapata állott sorfalat. A Perronon sorakoztak a fehér ruhás

lányok, s előttük a notabilitások. Ott voltak a többek között: *Molnár Viktor* dr. Temesmegye főispánja, megyszin díszmagyarban, *Kabdebó Gergely* alispán, *Joanovits Sándor* főjegyző, *Prepeliczay Odön* központi főszolgabíró, kir. asztalnokmester, továbbá a lippaiak részéről: *Bene Gábor* kir. járásbíró, *Baróthy Ferenc* főszolgabíró, *Nagy István* szolgabíró, *Gross József* dr. apátplébános, *Janicsák Emil* dr. pápai kamarás, *Vannay Gusztáv* kir. közjegyző, a fogadtatást rendező bizottság elnöke, *Hamsea Vojk* lippai görög keleti román esperes, a lippai előjáróság *Szávits* jegyző és *Mindl József* bíró vezetésével, a lippai erdőhivatal és erdőigazgató *Csiklay* kir. főerdész, a polgári kereskedelmi iskola tanári kara *Tóth* igazgató, az állami elemi iskola tanítói *Schäffer* György igazgató, az adóhivatal tisztikara *Kovács Károly* tárnok vezetésével, *Kardcsanyi Gyula* kincstári ispán, dr. *Masznik Márton* megyei tb. főorvos, *Hauber Nándor* földbirtokos, továbbá a lippai nőegyesületek küldöttségei, a róm. katolikus *Vannay Gusztávné*, az izr. nőegyesület *Gross Józsefné*, a román nőegyesület *Hamsea Vojkné* vezetésével. A Perronon voltak még: *Altörjay* csendőrezredes, a szegedi csendőrkörület parancsnoka, *Weckbecker* udvari főbiztos, *Pavlik* államrendőrségi felügyelő és még többen.

Az udvari sátor teljes díszben állott; előtte két temesmegyei huszár állott őrt. Bent középtől nagy karosszék volt, támláján a magyar címerrel, körülötte párnás székek, benne pedig déli növények. Az udvari sátorból a sinékig, a melyen az udvari vonat beérkezendő volt, vastag szőnyegek vezettek.

Izgatottan folyt a rendezkedés munkája. *Pavlik* rendőrfelügyelő majd itt, majd ott buzgólkodott, hogy minden rendben legyen, úgyelve az elhelyezésnek szimmetriájára is.

Hat óra előtt reggel hangzott az udvari vonat füttye a radnai állomásról, ahol átkapcsolták a vasutat a *temesvár-radnai lippai helyi érdekű vasút sineire*. Kevéssel azután föltűnt a vonat kocsisora a lippai vasúti hídon. Hat óra után néhány perccel érkezett meg az udvari vonat, a melynek megállásakor a kétezer főre összegyűlt közönség éljenzésbe tört ki, amely megújult, a mikor a trónörökös a vonatról leszállott.

A trónörökös táborszernagyi egyenruhát viselt, tábori övvel. Mellén az arany gyapjas rend jelvényével, s még három rendjelet viselt. A trónörökös igen jó színben volt, feltűnő jókedvűnek látszott, s barátságosan állott az üdvözlők elé. Velé együtt szállottak le az udvari vonatról segédtszije: *Gelb* vezérkari alezredes és *Rémy* sorhajóhadnagy, szolgálattelvő tiszt.

Molnár Viktor dr. temesmegyei főispán, fővegyjét levéve, a követrezo szavakkal üdvözölte a trónörökösöt:

Császári és királyi Fenség! Hódoló tisztelettel és igaz örömmel üdvözlöm Temesvármegye területén. Isten hozta, Isten tartsa Fenségedet!

A trónörökös erre kezét fogott a főispánnal s a következő szavakkal válaszolt:

Köszönöm, nagyon szép a fogadtatás. *A felséges ur nagyon sajnálta, hogy nem jöhetett el.*

A trónörökösnek a főispán ezután bemutatta *Kabdebó Gergely* alispánt, a kivel a főherceg néhány szót váltott, a megye viszonyairól kérdezősködve.

— Mióta alispán? — kérdezte.

— Négy év óta, fenség.

A főispán, valamint az alispán előtt a trónörökös kifejezte elragadtatását a vidék szépsége fölött, s hangsúlyozta, hogy mennyire szép a fogadtatás.

Azután *Joanovits Sándor* temesmegyei főjegyző került bemutatásra, a kitől ezt kérdezte:

— Itt lakik?

— Nem fenség, megyei főjegyző vagyok.

— Tehát Temesvárott.

Bene Gábor lippai járásbírótól azt kérdezte:

— Jök az utak?

— Igen, fenség.

Azután *Baróthy* főszolgabíró és *Vannay Gusztáv* kir. közjegyzőt szólította meg. Érdekes volt, a mikor a trónörökös *Mindl József* lippai községi bíróval állott szóba. A fekete császárkabátban, cilinderben levő bírónak azt mondta a trónörökös:

— Minden nagyon szép volt, meg vagyok lepve a fogadtatástól, nagyon örültem neki.

Ezután a papság képviselői kerültek sorra. *Gross* apátplébánossal kezét fogott, *Hamsea* esperestől pedig azt kérdezte:

— Szintén lippai?

— Igen, fenség.

Ezzel körülbelül véget is ért a cercle, s a trónörökös még *Molnár Viktor* főispánnal váltott néhány szót. Az egész cercle a Perronon folyt le, s a díszes, fejedelmi sátor hasztalan várakozott a magas vendégre. Mikor készen voltak, a trónörökös segédtszijeivel újból felszállott a vonatra, a mely lassan, a közönség éljenzése közben megindult *Allios* felé. Az éljenekbe egyszerre belévegyült néhány szetreászka is. A trónörökös a kocsi ablakából kihajolva, mosolyogva köszönte meg az éljenzést. A vonat elindulásakor a lippai lövészek zenekara a *Himnusz*t játszotta.

Az egész fogadtatás során a trónörökös magyarul beszélt, foyékonyan, tiszta kiejtéssel, csupán a főispánnal folytatott beszélgetése volt német.

Az udvari vonatot *Setankovits Miklós* aradi Máv. üzletvezető, *Fetter Géza* felügyelő, *Balázs* forgalmi főnök és *Chirke Vilmos* főellenőr kísérték. A vonaton a trónörökösön és segédtszijein kívül az udvari személyzet több tagja volt.

A trónörökös a vonattal tovább ment, a közönség legnagyobb része pedig Ujfalura hajtatott, a diadalkapukon, a zászlókkal és cimerekkel gazdagon ékesített, ujországunon, amely diadalkapuk és zászlók a király fogadtatására voltak szánva, de így szomorúan lengtek a szélben idestova.

A katonai fogadtatás.

Az udvari vonat kevéssel hét óra előtt érkezett végállomására, *Alliosra*. Itt az állomás szintén fel volt díszítve nemzeti színű zászlókkal. Az alliosi állomáson várta a trónörökösöt *Beck Frigyes* báró, a vezérkar főnöke, a hadgyakorlatok fővezetőségével, a vezérkarral, s a külföldi katonai attasékkal. A csendőrség részéről *Bányai* százados volt jelen a fogadtatásnál.

A trónörökösöt *Beck* báró táborszernagy, vezérkari főnök fogadta, és megtette neki a szabályszerű jelentést, a mit a fenség szalutálva köszönt meg. *Beck* báró erre megkérdezte a trónörökösöt, hogy kellemes utja volt-e?

— Nagyon kellemes — felelte a trónörökös.

Ferenc Ferdinánd trónörökös erre sorba kezét fogott *Windischgrätz* és *Waldstätten* csapatfelügyelőkkel, *Kropacsek* tüzérségi felügyelővel, a többi katonai előkelőségekkel és végre az attasékat szólította meg, hosszabb-rövidebb ideig beszélgetve velük.

A trónörökös erre fölült lovára, melyet az ujfalui kastélyból hoztak ki elébe. Szép sötét pej paripa volt. A trónörökös az állomásról kíséretével az alliosi főutcán keresztül a hadgyakorlat terepére lovagolt.

Az udvari vonatot a radnai állomásra vezették, s az ott marad a 7-éig, amikor a trónörökös az eddigi diszpozíciók szerint elutazik Temes-Ujfaluról.

A gyakorlatok.

Alliestől körülbelül három kilométernyire egy magasabb dombon foglalt helyet a trónörökös kíséretével, és nézte a hadgyakorlatok első jeleneteit. Maga Allios 14 kilométernyire és körülbelül háromnegyed órai kocsijárára van Temesujfalutól. Ez a község a hadgyakorlatok egyik központja és előreláthatóan itt lesz a lefűvés is. Cinos, tiszta község, s a környéke kiválóan alkalmas a hadgyakorlatokra. Hepehupás nagy síkság, a melynek hátterét a Maros és a lippai hegyek alkotják. Szántóföld és ugar az egész. Hosszu vonalban húzódnak a mélyedések, amelyekben kényelmesen elrejtőzködhetik egy nagyobb csapatot.

Alliosnak a temetővel végződő részén tul van a terep, a melynek közepén a trónörökös és kísérete megállott. A falu végén hosszú kocsisor és nagy tömeg nép állott és nézte a gyakorlatokat.

A terepen nagyszabású lovas ütközet volt, a melyen két lovas-osztály mérkőzött, tüzérség közreműködésével. A trónörökös nagy figyelemmel kísérte végig a gyakorlatok minden mozzanatát és sűrűn tett megjegyzéseket a mellette lévő vezérkari főnöknek.

Háromnegyed tíz órakor a trónörökös udvari kocsin elhajtott az alios mezőről. Vele egy kocsiban ült Windischgrätz herceg, lovassági tábornok, csapatfelügyelő; az utána jövő kocsiban pedig Gelb alezredes és Rémy sorhajóhadnagy.

Beck vezérkari főnök körülbelül egy óra mulva hagyta el a terepet, Schamschule kapitány, szolgálattelvő tiszt társaságában.

A trónörökös Temesujfalun.

Csak a gyakorlatok után egynegyed tizenegy órakor hajtott a trónörökös Temesujfalura, hogy a Zselénski-kastélyban levő szállását elfoglalja. A községnek fő-utcáján hosszú sorfalat állott a nép, és előttük fehér ruhás lányok, a kik virágot hintettek az érkező udvari fogatok elébe. A sváb parasztok hosszas, harsány éjlen! kiáltásban fejezték ki lelkesedésüket. A mint a kocsik a főhadiszállás előtt robogtak el, az egész órség Leitner főhadnagy vezényletére fegyverbe állott.

A park hátsó kapuján hajtott be Ferenc Ferdinánd trónörökös. A kastély főbejáratánál várták: Zselénski Róbert gróf, diszmagyarban Foitsek Károly, a gróf jószágigazgatója, Prepeliczay Ödön főszolgabíró, Hold Ádám ujfalusi plébános, Panajoth Sándor községi jegyző, Burger János községi bíró és a másodbíró.

A trónörököst Zselénski Róbert gróf üdvözölte, néhány szóval, örömet fejezve ki, hogy a trónörököst kastélyában fogadhatja.

A trónörökös röviden válaszolt, azután Zselénski Róbert gróf bemutatta neki Foitsek jószágigazgatót s a többi urakat.

Burger János községi bírót németül szólította meg, s azt kérdezte tőle:

— Nagy kárt okozott a tűz?

A bíró megfelelt erre azután azt kérdezte, hogy milyenek a község viszonyai, s milyen a termés?

Panajoth jegyzőtől szintén a község viszonyai felől érdeklődött, Prepeliczay főszolgabírótól pedig megkérdezte, hogy mily célból van a községbe rendelve?

— A hadgyakorlatok idejére ide rendelt szolgabírói hivatalt vezetem, fenség.

A cercle végeztével a trónörökös lakosztályába vonult, a hol két burg-zsándár állott

ört, a trónörökös kíséretje, Windischgrätz herceg tábornok pedig szállására hajtott.

A trónörökös Zselénski grófnál.

A délelőtt során Ferenc Ferdinánd trónörökös látogatást tett Zselénski Róbert grófnál, a ki a hadgyakorlatok idején az intézői lakba költözött s itt fogadta a trónörököst.

A trónörökös tizenkét óra után tíz perccel Gelb alezredes szárnysegédje kíséretében ment Zselénski grófhhoz, a hol tizenöt percet időzött, kedves beszélgetéssel töltve az időt. A látogatás alatt jelen volt Zselénski Róbert grófné, valamint ennek édesanyja, Károlyi grófné is. A trónörökös elmondta, hogy a király menyire sajnálta, hogy a politikai viszonyok miatt nem jöhetett el, azután a vidék szépségeiről beszélt. Majd a hölgyekhez volt pár kedves szava, s azzal eltávozott.

Zselénski Róbert gróf tíz perc mulva, a kastélyban adta vissza a látogatást.

Az udvari ebéd.

Délben a temesujfalusi kastély udvarán levő étkező sátorban, a trónörökös részvételével ebéd volt, melyen a következő polgári személyiségek voltak jelen: Zselénski Róbert gróf, Molnár Viktor főispán, Kabdebó Gergely alispán, Hold Ádám plébános és Sturm Albert a Bud. Tud. szerkesztője. Az ebéd melege a következő volt:

Diner du 3. Septembre 1908.

Potage minestra.

Diéce et filet de boeuf.

Perdreaux á la purée de lentilles.

Poulaudes roties, salade, compote.

Meringues á la Chantilly.

Fromage.

Dessert.

Délután a trónörökös lefeküdt, hogy az éjszakai utat s az esti fáradalmakat kipihenje. Az egész délutánt a kastélyban töltötte.

A 7. hadtest-lovasság győzelme.

A délelőtti gyakorlatok csupán lovas-támadásokra szorítkoztak. A terepet, a melyen ez lefolyt, kukoricák, szántó- és ugarföldek borítják. A terület végig dombos, hepehupás. A trónörökös is egy ily magaslaton foglalt helyet kíséretével és a míg a csapatok láthatók nem voltak, barátságosan beszélgetett a vezérkar tagjaival és az attasékkal.

Hét órakor kezdődött a gyakorlat. Az előnyomulást a 7. hadtest lovassága kezdte meg; csakhamar könnyű porfeleg jelezte a 12. hadtest lovasságának érkezését. A 7. hadtest ezt visszaszorította, a mire tüzérségi támadás érte az utóbbit s végül az előbbinek győzelmével végződött. Fordulatok után roham-rohamotért, és a gyakorlat végig tele volt idegizgató jelenségekkel.

Igen szépek voltak mindkét részről a lovasság kifejlődései. Figyelmet keltett, hogy a heves rohamok alkalmával — Allram ezredes balesetét kivéve, — egy ember se esett le a lóról, a mi a vezérkar körében is elismeréssel találkozott.

A 7. hadtest lovasságát Nachodsky vezérőrnagy, a 12. hadtestét Zech vezérőrnagy, honvédlovassági felügyelő vezette. A 7. hadtest lovassága az éjjelt Fűbis mellett töltötte s onnét nyomult előre; a 12. hadtesté Arad felől jött. Mindegyik lovas-osztályhoz 12—12 ágyu üteg volt beosztva.

A 7. hadtest sikerült rohama biztosította a győzelmet; az erdélyi lovasság tüzelni kezdett, de akkor már késő volt,

Nachodsky sikere elvitázhatatlan volt. Az attackban főképp a 7. huszárezred és a mellé beosztott honvéd-lovasság működött: az aradi 3. huszárezred főként tartalék gyanánt szolgált, s Arad felé vonult vissza.

Miután a döntőörök a Nachodsky vezetése alatt álló lovas-osztály győzelmét megállapították, gyakorlat végeztével mind a két osztály előbbeni hadállásába vonult vissza. A 12. hadtest lovassága egész Aradig jött.

A gyakorlatok fél tíz óra után értek véget.

Allram ezredes balesete.

A mai gyakorlaton sajnálatos és meglehetősen súlyos baleset érte a szegedi m. kir. 3. honvéd-huszárezred parancsnokát, Allram Lothar ezredest.

A délelőtt során heves lovas-ütközet volt, a melynek során Allram ezredével a 7. hadtest lovas-osztályába működött. A mint az ellenséges, erdélyi hadtest lovas-hadosztálya látható volt, az előbbieknél több heves rohamot intéztek egymásra. Egy ilyen roham alkalmával Allram ezredesnek lova egy árokban megbotlott és lovasát levetette. Allram ezredes esés közben súlyos sérülést szenvedett; a vállban kulcsontja eltört, úgy, hogy képtelen volt a gyakorlat folytatására. Az ezredest hordágyon vitték el a terepről és még a mai nap során Temesvárra szállították, hogy az ottani helyőrségi kórházban ápolják.

A szegedi 3. huszárezred még az éj folyamán ideiglenes új parancsnokot kap. Az ezredes balesetének híre tudomására jutott a gyakorlatokon részvevő Ferenc Ferdinánd trónörökösnek is, aki részvétel vette hírül azt. A baleset annyival sajnálatosabb, mert az egész délelőtti lovas-ütközet alatt, a számos ádáz lovas-attack során senki másnak baja nem történt s az ezer meg ezer huszár közül egy se esett ki a nyeregből.

A király és a hadgyakorlatok.

A király, aki tudvalevően rendkívül nagy érdeklődéssel viseltetik a hadsereg iránt, azt a lippai hadgyakorlatok iránt is kimutatja.

A király, aki évek hosszú sora óta először van távol a nagygyakorlatoktól, annak minden jelentősebb mozzanatáról tudomást akar szerezni s ezért legfelsőbb rendelet folytán mindennap részletes távirati jelentést küldenek a felségének a hadgyakorlatok lefolyásáról.

A táviratot a főhadiszállásról küldi a hadgyakorlatok fővezetősége a királynak.

A holnapi gyakorlat.

Holnap a trónörökös és kísérete reggel hat órakor a Lippától keletre fekvő Hosszuszóra megy, a melynek környékén gyalogsági és tüzérségi gyakorlatok fognak lefolyni. A gyakorlatok valószínűleg délig eltartanak.

Hir szerint a holnapi gyakorlattal kapcsolatosan a Maroson katonai hidakat fognak verni.

A „terep“.

A délmagyarországi gyakorlatok számára kijelölt terület — a mint a hivatalos terepleírás mondja — a Béga és Fehér-Körös között Arad- és Temes-megyében folynak le. A terepet körülbelül a közepén szeli át a Maros folyó. Az egész keleti terület hegyes és dombos jellegű; nyugat felé fokozatosan alacsony

dik, végül tagozott fensikká megy át. A Maroson túl dombos síksággá alakul, a mely átmenet néhol észrevétlen, Paulis, Világos és Borosjenő között pedig határozott jellegű.

Kelenten: Margitfalva, Lippa és Világos vonalán erdők vannak; nyugaton szántóföldek. Az egész vidék népes lakosságú; a lakosság önálló falvakban van.

Kedvező körülmény a gyakorlatok számára a Maros folyó, a mely, rövidebb szakaszokat kivéve, igen jó átkelési pontokkal szelgál.

Ezen a terepen, szeptember 1-én mindkét hadtest elfoglalta a hadgyakorlatok vezetősége által részére kijelölt helyet. Szeptember 2-án, a mint megirtuk, pihenő volt, s e napon két órákor megkezdődött a hadi állapot, s megindultak mindkét részről a hírszerző különítmények és a járőrök. A két hadtest között az érintkezés e napon megszűnt, s ettől fogva mindenben úgy viselkednek, mint a háborúban.

Apróságok.

Ma volt — legfőleg a lefuvástól eltekintve — a hadgyakorlatok legmozgalmasabb napja. Az idegen forgalom ma volt a legnagyobb. A nép legjobban bámulja a burgzsandárokat, s a borotvált képű udvari személyzetet, a kikkel tele van a Hoflagerré alakított kastély.

Természetesen, anzikszkártyák is vannak a királygyakorlatokról. A királynak, a trónörökösnek, továbbá a két hadakozó hadtest parancsnokainak: *Schwitzer* és *Probst* táborszernagyoknak arcképe van rajta, s ez a felírás:

Mária-Radna és Lippa vidékén tartandó királyi gyakorlatok emlékeül.
1908. szeptember hó.

Természetes, hogy az ily magyarságu anzikszkártya — Bécsben készült.

A lippai fogadtatásnak több érdekes mozanata volt. A közönség között több román volt, a kiknek úgy látszik, bántotta a fülét az éljenzés. Rápróbaták egy kis szetreáskára. Állítólag *Bradeán* dr. körorvos vezényelte ezt. De csakhamar elfojtotta a szetreáskát a németek éljense. A temesujfalui fogadtatásnál is jellemző volt, hogy a sok sváb paraszt körül egyikse hoch olt, hanem valamennyien éljenztek, a hogy a torkuk birta.

Eddig az a kellemes meglepetés érte az idejövő polgári elemeket, hogy sehol se lehetett a feketesárga színt látni, amely pedig más-kor uton utfélen az ember szemébe ötlött. Itt mindenütt csupa nemzeti szín és kék-fehér. Ma megjelent az első fekete-sárga zászló, melyet a főhadiszállás székhelyén, a községi nagyvendéglő padlásából dugtak ki.

A kastély előtt való cerklének is volt jóízű epizódja. Amikor a vendégeket sorra bemutatatták a trónörökösnek, ép az ujfalui másodbíróra került volna a sor. A másodbíró, mikor a trónörökös odanézett, maga nyújtott kezét a fenséges ur felé. A fenséges ur pedig — nem fogadta a barátságosan nyújtott kezét.

Természetesen sok kint a hivatásos és az amatőr fényképész is, akik minden érdekes alaknak, vagy hadi helyzetnek neki szögeznek a fotografáló masinát. Többek közt kint van *Honisch* L. István fényképész, ki az *Aradi Közlöny* jövő évi nagy képes naptára részére készít egy sereg felvételt a lippai gyakorlatokról.

A sokféle uniformis között, a melyek most itt tarkállanak, föltűnt egy, a melylyel a közkatónák sehogys tudtak tisztába jönni, hogy szalutáljanak-e neki vagy sem; katoná-e vagy civil. A külseje a tengerésztisztekére emlékeztet, mert Ferenc József kabát van rajta, arany vállszinórral. De a sapkája olyan, mint a gyalogos-tiszteké, a kardja meg egész másforma. Azután kiderült, hogy ez uniformist viselő ur

— laptudósító: *Kowie* dr., a Correspondenz Bureau munkatársa, aki mint osztrák állami tisztviselő hordja a Beziirkshauptmannok ruháját. Különbben igen szeretetreméltó, nyájas ember, aki minden újságíró Herr Doctornak szólít.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* *Gotterhalte* és a magyar színészet. Pozsonyból írják, hogy a pozsonyi ötödik hadtestparancsnokság az ottani helyőrség tisztjeinek egyszer s mindenkorra megtiltotta a magyar színház látogatását. A rendelkezésnek egy kuplé az oka, amit *Kovács* Mihály énekelt a *Gotterhalte*-ról a *Gésák* legutóbbi előadásán.

A politikai válság.

(Nyugtalanág a pártokban.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, szeptember 3.

Ma este újból a fővárosba érkezett a király, hogy magyar földön, a magyar királyi palotában folytassa a válság megoldását célzó kihallgatásokat. Csak szerdáiig marad itt, addig talán mégis csak lesz kormánya Magyarországnak. Hogy akkor lesz-e, s ha lesz, milyen viszonyok közt, bajos megmondani. A politikai pártok igen nyugtalanok s feszült érdeklődéssel néznek az események elé.

Mai távirataink a következők:

A nemzeti engedményekért.

A szabadelvű pártban egyre szaporodnak a hívei annak a mozgalomnak, melyet *Sándor* Pál megindított, hogy t. i. a párt tagjait értekezletre hívják össze. Valószínű, hogy ezt az értekezletet pénteken vagy szombaton meg is tartják.

Az ellenzéki képviselők már tömegesen érkeznek Budapestre. Rendkívül elkészeríti őket az az állítólag illetékes helyről kiszivárgott hír, hogy a magyar vezényleti nyelvet elejtették, nemkülönben *Olay* és *Mezőssy* ismert állásfoglalása is lehangolólag hat. A függetlenségi képviselők ma este értekezletet tartottak, melyen részt vett *Kossuth* Ferenc is. Kimondották, hogy a magyar vezényszó ügyét pártkérdésre teszik s azon képviselőket, a kik nem harcolnak mellette, kényszeríteni fogják, hogy lépjenek ki a pártból. Holnap vagy holnapután újabb pártértekezlet lesz.

A holnapi kihallgatások.

A király ma este megérkezvén Budapestre, már holnap délelőtt megkezdje a folytatólagos kihallgatásokat, hogy újabb tájékozódást szerezzen a mérvadó politikusoktól.

Elsősorban *Khuen-Héderváry* megy holnap audienciára, utána gróf *Apponyi* Albert, mint a képviselőház, majd gróf *Csáky* Albin, mint a főrendiház elnöke. Hármójukon kívül más holnap aligha fog a király elé kerülni.

Igen érdekes hír az, amely politikai körökben van elterjedve, de amelynek a valósága még tisztára ellenőrizhetetlen. Eszerint audienciára meghívást fog kapni báró *Prónay* Gábor főrendiházi tag is, akiről tudvalevő, hogy érzelmei dolgában a függetlenségi párthoz áll közel.

Kossuth a helyzetről.

Bécsből jelentik telefonon: A *Neue Preie Presse* mai száma interviewt közöl *Kossuth* Ferencel. A hírlapírónak ama kérdésére, hogy

mit tart a királyi kihallgatásokról, *Kossuth* így válaszolt:

— Véleményem szerint nem helyesen cselekedtek azok, akik a királyt egyoldaluan informálták. A függetlenségi és 48-as párt oly erős, hogy abban a pillanatban többségre tehet szert a törvényhozásban, amint a mai cenzus megszűnik és a választókerületek helytelen és igazságtalan beosztását megváltoztatják.

A dinasztianak a legcsekélyebb oka sincs arra, hogy féljen a függetlenségi párttól. Atyám hátrahagyott irataiból is kimutatható, hogy ő sem volt ellensége a dinasztianak.

A függetlenségi párt a perszonál unió álláspontján áll s a perszonál unió nem antidinasztikus álláspont. Ez azonnal megváltoztható, mihielyt Ausztriában az erős federalisztikus irányzat kerül tulsulyra. Az események és fejlemények ez irányba fogják terelni Ausztriát, mert csak ily módon lehet végkép békét teremteni csehek, németek és lengyelek közt.

A hírlapírónak ama kérdésére, hogy vajjon a függetlenségi pártot ért mellőzés sérti-e őt, azt válaszolta *Kossuth* Ferenc, hogy ez reá nézve közömbös, mert személyi tekinteteket sohasem kevert a küzdelembe.

A hírlapíró most azt kérdezte: hiszi-e, hogy a meghallgatott államférfiak híven informálták a királyt a függetlenségi párt felől, mire *Kossuth* azt felelte, hogy: igen, mert valamennyien tisztetreméltó, becsületes politikusok; lehet, hogy egyikük-másikuk többet vagy kevesebbet mondott, de az az egy bizonyos, hogy a király annak a véleményére fektette a legnagyobb súlyt, aki a legteljesebb igazságot tárta fel előtte.

— Ha a király azt hiszi — így végezte *Kossuth* Ferenc — hogy katonai téren mozgó felségjogait korlátozza, ha tekintetbe veszi a katonai követeléseket, akkor téved, mert a felségjogok is a nemzettől származnak. O, *Kossuth* Ferenc, meg van arról győződve, hogy a magyar vezénnyelv megadása nélkül nem állítható helyre a béke.

SPORT.

+ Az *Aradi Tornaegyesület* őszi évadja szeptember hó 2-án megnyílt. *Nagy* Sándor egyesületi titkár-művezető szabadságideje lejárván a műszaki vezetést újból átvette. Az egyesület tagjai a nyáron át is szorgalmasan gyakorolták magukat *Matusik* Márton polgári iskolai tornatanár vezetése alatt, a ki július és augusztus havában a művezetőt helyettesítette. A tornaórák a lyceum ujra átalakított és díszesen felszerelt tornacsarnokában hetenkint háromszor u. m. h. t. f. n., szerdán és pénteken este 6—8 óráig tartanak. A tornaegyesület választmányja több új és érdekes torna- és játékszert rendelt meg mintegy 500 korona értékben, nevezetesen ugró asztalt, rugó deszkát, bambusz ugró rudakat, gátat akadály futáshoz, füles labdát stb. úgy, hogy a lyceumi tornacsarnok ez idő szerint egyike az ország legtisztább, legpörmentesebb és leggazdagabb felszerelt tornacsarnokainak. Szeptember havában az egyesület a lyceum előtt fekvő játszó téren megtartja őszi házi versenyét, melyen bemutatják a tornászok azokat az érdekes botgyakorlatokat is melvekel Budapesten oly nagy feltűnést és dicsőséget arattak. Az őszi folyamán két kirándulás van tervbe véve, az *Arad-hegyaljár*a. A vívó tanfolyam október 1-én nyílik meg, mely előreláthatólag népes lesz, miután az országos tornaünnepély keretében rendezendő és tervbe vett vívó-akadémiára is előkészít. Az egyesületbe beléphet minden fedhetetlen jellemű és önálló egyén, ki életének 20-ik évét betöltötte s a kit az alapszabályok értelmében egy működő tag ajánl és a kit a választmány szótöbbséggel fölvesz. A jelentkezők számára fölveteli könyv áll nyitva. Jelentkezni lehet minden nap este 6—8 óráig a lyceumi tornacsarnokban. Az elnökség.

Tanító-választás.

(Az iskolaszék ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Népes gyűlése volt ma a város iskolaszékének, mint minden alkalommal, mikor tanítóválasztás van napirendre tűzve. A gyűlés többi tárgyai ezenkívül is érdekesek voltak s elmondhatni, hogy régen volt iskolaszéki ülés, a melyen annyi üdvös, okos határozatot hoztak, mint ma. S fő emellett az is, hogy kevés üres beszéd és vita árán.

Az ülés lefolyásáról az alábbi tudósításunk szól:

Az új tagok.

A mai ülésen vettek részt először az iskolaszék új tagjai: *Issekutz László dr., Kósis Lajos, Nagy Sándor dr. és Opre Péter dr.*, kik az ülés elején letették az esküt.

Az iskolatölglyelő javaslatára *Kertay Ilma* tanítónőnek hat heti szabadságot adtak s helyettesítésére *Keresztény Anna* tanítónőt, *Bács Károly* nevelt leányát hívják meg. *Steinitzer Lujza* ipariskolai igazgatónő bejelentette, hogy nyugdíjazásáért folyamodott s kérte az iskolaszéket, hogy kérelme elintézéséig öt szabadságot adjon. Az iskolaszék teljesítette kérelmet s a helyettesítéssel *Csurgay Ilona* tanítónőt bízta meg.

Janszky P.roska tanítónő, aki tizenegy év óta tanít a Kapa-utcai iskolában, azt kérte, hogy helyezték át őt a templom-utcai leányiskolába. Az iskolaszék a méltánylást érdemlő kérelmet teljesítette.

Napközi otthon az iskolában.

Marinkovics Peter igazgató a Kossuth-utcai iskola tantestülete nevében előterjesztést tett egy iskolai *gyermekfoglalkoztató telep* létesítése iránt. Elpanaszolja a memorandum, hogy az iskolába járó tanulók nyolcvan százaléka olyan szülők gyermeke, akiket foglalkozásuk hazulról egész nap távol tart. Ezek a gyermekek aztán valóságban az utcán nevelkednek s csupa kétes ekzsztencia lesz belőlük. Az ilyen gyermekek megmentésére akar a tantestület foglalkoztató telepet feállítani.

Az előterjesztést tetszéssel fogadta az iskolaszék, majd köszönetét és elismerését is kifejezte érte a buzgó tantestületnek. *Institóris Kálmán* elnöknek az volt a véleménye, hogy ilyen otthont valamennyi külső kerületi és külvárosi iskolában fel kell állítani s azért azt javasolja, hogy az előterjesztést utasítsák a tanügyi bizottság elé.

Az iskolaszék *Nesnera Aladár* és *Fényes Dezső* hozzászólása után elfogadta az előterjesztést s a szükséges költséget rögtön megszavazta.

Új tanítók.

A ségai új gyermekóvó intézetnél rendszerített *ovónői állásra* 800 kor. fizetés és lakásjárulékkal kiírta az iskolaszék a pályázatot.

Egyhangulag véglegesítették állásukban *Balács Ferencné, Bérczy Odön* és *Szántó Lajos* tanítókat, kiknek egy évi próbaidejük lejárt.

A ségai iskolánál rendszerített második tanítói állást választás útján töltötték be. Pályáztak: *Losonczy János* battonyai tanító, *Lau Gyula* tapasi, *Lantos Miksa* aradi napidíjas tanító, *Kis Zoltán* m. pécskai, *Miók Gyula* állás nélküli tanító, *Perlaky András* dézsánfalvai és *Zabb Vazul* arad-gáji felekezeti tanítók. A győztes *Lantos Miksa* lett, aki az első zsidó valásu községi tanító Aradon.

Előléptett tanítók.

A jövő iskolaévvél fizetési előléptetésben részesülnek a következő tanítók: a 8 ik fizetési fokozatból a 2-ikba lépnek: *Ajtay Erzsé, Benedek Etelka, Boros Dóra, Korom József.* A 2 ik-ból az 1-sőbe *Schleifer Antal* I. éves körpótlékban részesülnek: *Matusik Márton, Rákossy Klára* II. évesbe: *Drechsler Gizella, Hofbauer Olga* III ikba: *Boros Jusztin, Gyurkovits Mária* *Marinkovitsné Hanthó Ilona, Sőfalvi György,* a IV-ikbe: *Almási Pál, Geller János, Gregus István, Máday Mátyás, Tanfi Mária* és *Záray Odön.*

A minoritáknak a város eddig 4000 koronát fizetett hittanításért. A rendfőnökség most

ennek az összegnek 800 koronával való fölemelését kéri azért, mert a hittanítókat a tanulók számának gyarapodásához képest meg kell szaporítani.

Az iskolaszék a felemelést nem szavazta meg, hanem elhatározta, hogy évi 1200 korona javadalmazással négy hitoktatói állást szervez.

A költségvetés.

A jövő iskolaévben 211.668 koronát költ el a város iskolai célokra. A tavalyi kiadásokhoz képest ez 1731 ko on a több kiadást jelent. A kétszáz ezer koronán felüli összegből 199.518 korona fedezetlen, ennyit kell a házipénztárból pótolni.

A költségeloirányzatot az iskolaszék változatlanul elfogadta. Ezzel az ülés, melyen csaknem az összes iskolaszéki tagok jelen voltak véget ért.

TANÜGY.

(—) *Az első tanár Aradon.* Az iskolai év kezdetével tanári működést kezd Aradon dr. *Novák Róza* kisasszony, tanárnő, aki a kolozsvári tudomány-egyetemen nyert bölcsészeti-tudori és tanári oklevelet. A doktor kisasszonyt dr. *Somogyi Gyula* felsőbb leányiskolájának sikerült megnyerni, ahol az iskolaév megkezdésével történelmet, magyar irodalmat, földrajzot és ókori régiségeket fog tanítani.

(—) *Új tanár a fémipariskolában.* Az aradi fa- és fémipariskolához az innen Pozsonyba helyezett *Bejczy Árpád* helyére *György Ede* gépészmérnököt, a budapesti középipariskola tanárát nevezte ki a miniszter.

Föllázadt ezred.

(A katonák visszatartása miatt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 3.

A hadügyminiszterium azon intézkedésének, hogy az idén a három évet kiszolgált katonákat visszatartják újévig, *ma már komoly és egyelőre beláthatlan következményei vannak.*

A hadügyi kormány bevitte a kaszárnyákba a politikát, most lesz módjában élvezni ennek keserű gyümölcseit.

Már több ízben megirtuk, hogy a három évet kiszolgált katonák rendkívül elvannak keseredve a miatt, hogy még tovább kell szolgálniuk. Regisztráltuk mindazon tüneteket, melyek a lázadással határos elégtelenségnek bizonyítékai. Hogy ezen tünetek nem voltak mulók, bizonyítja azon szenzációs *trieszti* távirat, mely az ottani gyalogezred formális lázadásáról számol be.

Triesztben, a 97. gyalogezredben ma a három évet kiszolgált katonák visszatartása miatt *kitört a forrongás.* Az elégtelken katonák *utcai tüntetést rendeztek, hangosan gyalázták a hadügyminisztert, földhöz vágdozták oldalszuronyaikat és esküdöztek, hogy tovább nem szolgálnak.*

Egy őrmester felszólította a tüntető katonákat, hogy hagyják abban a tüntetést. A katonák azonban nem tettek eleget a felhívásnak s fenyegető helyzetet foglaltak el, annál is inkább, mert az *óriási néptömeg,* mely a tüntetés hírére az utcákon összeverődött, *a katonáknak fogta pártját* s folyton buzdította, lelkesítette őket.

Az őrmester, aki le akarta őket csendesíteni, csak nagynehezen tudott megugrani, s rögtön telefonált a kaszárnyába őrzőjéért. Mikor aztán híret vették a tüntető katonák annak, hogy az őrzőjé megindult, elszéledtek. Az őrzőjé hat katonát mégis összefogott, akiket be akartak kísélni. *A hat letartóztatott katonát azonban erőlyesen ellenszegült.*

Természetes, hogy az ezredparancsnokság legott igen szigorú vizsgálatot indított.

Több civilt, akik szintén tüntettek, letartóztattak.

A trónörökös Aradon.

(Utazás a hadgyakorlatra.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3

Magas vendége volt ma Aradnak néhány percre. *Ferenc Ferdinánd* trónörökös utazott keresztül hajnalban, hogy innen a lippai hadgyakorlatra folytassa útját. Egészen csendben történt ez az átutazás, melynek alig néhány szemlélője volt.

A közölt menetrend szerint, reggel öt óra nyolc perckor érkezett meg a vonat az aradi állomásra, hol a rendőrség és a vasut hivatalos emberei várakoztak. Ott volt *Farkas Ernő* állomásfőnök, *Berecz Ferenc* alkapitány, *Kováts Antal* rendőrhadnagy, *Mátyás* és *Halász* detektívek. A vasuti szabályzat szerint a váltónál egy hivatalnok teljesítette a szolgálatot.

Az udvari vonat a nagy, gyorsvonati mozdonyon és szerkocsin kívül öt kocsihól állott: a szerkocsi után podgyász-mellékkocsi következett, majd a trónörökös kocsija, a konyhát magában foglaló kocsi, utána pedig két kocsi a kíséret és szolgálószemélyzet számára. Az udvari kocsik sötét, majdnem fekete színűek voltak, ezzel a német felirással: *K. u. K. Oest. Statsbahn.*

A mozdonyon *Fényes Kálmán* fűtőházfőnök, a mozdonyvezető és fűtő voltak, a podgyász-mellékkocsiban *Sztankovits Miklós* üzletvezető, *Fetter Géza* felügyelő és *Gyulányi Rezső* osztály-főmérnök.

A trónörökös fenn volt már, s öltözködött. Mikor a vonat beérkezett az állomásra, *szolgájával lebecsáttatta kocsija függőnyeit.*

Egy pillanatra látható volt a trónörökös, azután sem ő, sem pedig kísérei közül senki nem mutatkozott. A szolgák közül kinézett néhány, borotvált, angol képű lakáj. A szakácsok külön kocsijukban főzték a reggelit. Minden kocsihoz két-két kalauz volt beosztva, kik a míg a vonat várakozott, a lépcsőkön foglaltak állást, nehogy valaki a kocsikba mehessen.

Az állomáson néhány vasutas, a rendőrség s az újságírók voltak kinn, azonkívül a nagyváradi tábla-vonat indulására várakozó utasok. Érdeklődő közönség nem ment a pályaudvarra.

Nyolc percnél időzés után *Sztankovits Miklós* üzletvezető jelt adott az indulásra, s a vonat megindult Lippa felé.

HIREK.

A megretírált huszárok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Aradon tegnap és tegnapelőtt négy ezred huszár tanyázott, várva a mai reggelt, amikor neki kellett indulniok a csatának. A 12-ik hadtesthez tartozó huszárok voltak ezek, nevezetesen az 1. és 2. számú cs. és kir. közös továbbá 2. és 9. számú honvédhuszárezredek, valamennyi *Zech* báró vezérőrnagy parancsnoksága alatt.

Aradon tudták már tegnap, hogy a vendég huszárok ma reggel korán végkép elmennek Aradról, s annál nagyobb volt a meglepetés, mikor délelőtt tíz óra tájban nagy porosan, csüggedten és fáradtan visszaérkeztek a huszárok.

Voltak emberek, akik mindjárt tudták, hogy a huszárokat az ellenséges lovasság visz-

szaverte s akadtak olyanok, akik látták is a szörnyű futást.

A visszavonuló katonákon ujji porréteg tanuskodott arról, hogy nem közönséges utat tettek. A megvert huszárok különben elég jól érezték magukat a veszett ütközet után. Arad valóságos táborjellegű volt, az utcákon egymást érték, keresztezték a lovas, biciklis staféták, hirnőkök, kémek, kik mindannyian a Kossuth-utcai honvédlaktanyába, a főhadiszállásra siettek. Lehetett látni tajtékzó paripájú huszárokat, akik hirszolgálatot teljesítettek.

A visszavonult ezredek attól tartottak, hogy a győztes ellenség Aradig üldözni fogja őket s ezért a főparancsnok a Marosparton mindenütt őrsőket állított fel. A szárazhid melletti fátalepen két ágyucsőve meredt abba az irányba, a honnan az ellenséges támadás várható volt, a hasábokba rakott tűzifarakásokban pedig huszárok voltak hason feküdvé, figyelők gyanánt elhelyezve. Mihelyt a legcsekélyebb gyanút keltő mozgalmat észrevették, azonnal jelentést küldtek a főparancsnokhoz.

A négy huszárezred holnap reggel 6 órakor újra megkísérli az ütközetet, de már holnap más uton indul el. Hír szerint a Maros innenső partján próbál előrenyomulni a megretírált ellenséges lovas-hadosztály.

— **A király Budapesten.** A király ma este fél 8 órakor külön udvari vonaton teljes kíséretével Budapestre érkezett. A felséges urat *Márkus* főpolgármester és *Rudnay* főkapitány fogadták, mely után a király a tömeg lelkesült ovációi közt hajtattott a budai várakba. Érdekes, hogy a bevonulási uton álló óriási közönség, mint ha összebeszélt volna, tüntető felkiáltásokkal, harsány hangon így üdvözölte az uralkodót:

— Éljen a magyar király! . . .

Az uralkodó hintájába bevonulása alatt két kérvényt dobtak. Egy kocsis felesége és egy iparától megfosztott cselédszerző kértek iparendélyt benne. A rendőrség mindketet folyamodót *letartóztatta*, kihallgatás után azonban szabadon bocsátották őket.

— **Rákosi Viktor beszámolója.** Rákosi Viktor, a hajdunánási kerület országgyűlési képviselője, vasárnap 6-án kerületében beszámolót tart. Ez alkalomból a függetlenségi párt több kiváló tagja elfogja kíséretét.

— **A fölrobbantott magyar hajó.** Ma híre járt, hogy a Macedoniában fölrobbantott *Vaskapu* nevű hajónak 26 utasa halt volna meg. Az újabb jelentések szerint azonban ennél halott nincs, a megejtett vizsgálat a kapitány, két tiszt és tizenhét matróz eltűnését konstata.

— **Meggyilkolt politikai vezér.** *Belgrádból* táviratozzák: *Popovicsot*, a liberális párt egyik tekintélyes vezérét Karesicaban *meggyilkolták*. Minden jel arra mutat, hogy politikai okokból tették el láb alól.

— **Egy ezredes balesete.** Brassóból jelentik: *Scheuchenstuel* Viktor volt aradi ezredes, jelenleg a brassói 50. gyalogezred parancsnokát, komoly baleset érte. Piskin, hol a nagy gyakorlatok folynak, oly szerencsétlenül esett le lováról, hogy *agy-ázkódást szenvedett*. A szerencsétlenül járt ezredes Piskin ápolják.

— **Aradon tartóztatott tanító.** A rendőrség ma Aradon tartóztatotta *Daul Tivadart* szécsányi (Temesmegye) tanítót, akiről lapunk törvényszéki rovatában már szó volt. *Daul* a szécsányi egyházközséget, melynek mint felekezeti tanító, szolgálatában állott, megkárosította s kezeket oldott. Ezért körözést adtak ki ellene. *Daul* ma Aradon volt s valami dolgában az it-

teni gör. kel. püspökségnél járt. Itt tudtak körözteséről, értesítették a rendőrséget s ez az esti órákban *letartóztatta* *Daul Tivadart*.

— **A rakodási idő leszállítása.** Az *Aradi közúti vaspálya* és téglagyár részvénytársaság értesíti a közönséget, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága rendelete alapján a kocsik ki- vagy berakodási idejét ma naptól kezdve, további intézkedésig 9 nappali órára szállította le. Miután ezen leszállított időben a közúti vasut rendelkezésére bocsájtott kocsik ki- és bevontatási ideje is bele van értve, a társulat felkéri üzletfeleit, hogy a felmerülhető kocsikésedelmi bírságok kikerülése végett, a részükre szállított vagonokat *4 óra alatt* ki- vagy berakotni sziveskedjenek.

— **A budapesti tüzkatasztrófa.** A Rókus betegek közül *Spira Adél* állapota ismét rosszabbra fordult. A nagybeteg leánynak álkapocscsontja ugyan szépen gyógyul; de állandóan igen magas fokú láza van, a mi valószínűleg onnan származik, hogy jobb combjának viszerei ellobosodtak. Kezelőorvosai *Körmöczy Zoltán dr.* és *Fischer Aladár dr.* a leggondosabb ápolásban részesítik, de tartanak attól, hogy a betegnél még újabb komplikációk fognak bekövetkezni s ez válságossá teheti állapotát. Különösen súlyosbitja a betegséget az a körülmény, hogy most már gyanakodni kezd, hogy anyját katasztrófa érte; mert eddigelő mindenki meglátogatta már, csak ő nem jön be soha hozzá. A többi beteg állapota kiélegítő.

— **A katonai gyakorlatok új rendje.** Legközelebb véglegesen életbe fogják léptetni a gyalogsági csapatok új gyakorlati szabályzatát. Az új szabályzat nagy haladást jelent. Már 1901 október óta próbaképpen használatban van. Különösen a gyalogság kiképzésére és a harcban való felhasználására vonatkozó intézkedések dolgában tér el a régítől. Az újoncok kiképzéséről szóló fejezetben is érvényesül az új szellem, a mely az egész szabályzatot áthatja. A fiatal katonát ezentul nem fegyelmezni, hanem nevelni fogják s rá fogják szoktatni a gondolkodásra és önálló cselekvésre, hogy minden helyzetben segíteni tudjon magán. Az új szabályzatnak legkiválóbb jellemvonása, hogy minduntalan megköveteli az összes parancsnokoknak önállóságát. E tulajdonság hiánya béke idejében is nagyon érzékenyen vált érezhetővé és komoly esetben természetesen még sokkal hátrányosabban nyilvánulna. A szabályzat új szelleméről tanuskodik az is, hogy alaposan leszámol a régi időkbeli való és a mai taktikusok által perhorreszkált merev formalizmussal és a taktikai formák alkalmazása tekintetében lehetőleg tág teret nyit.

— **Gombostű a sörben.** *Lugosról* táviratozzák hogy a napokban hivatalos ügyben ott járt a bécsi katonai élelmezési osztály egyik tisztje, *Hettfleisch István* főhadnagy, aki inspekciónkat tartott. Szeptember 2-án betért egy vendéglőbe vacsorálni. Mindjárt vacsora után érezte, hogy valami a torkában megakadt. Hazaérve a lakására, orvost hivatott, aki konstata, hogy a torkában *gombostű van*. A főhadnagy két óra alatt iszonyu kínok között, dacára az orvosi segílynék, *meghalt*. A hivatalos vizsgálat megalapította, hogy a *gombostű a sörben volt*. A főhadnagy 35 éves fiatal ember, felesége és két gyermeke van. Holttestét Bécsbe szállítják.

— **Halálozás.** *Bedő Árpád dr.* városi községi bíró fiatal felesége: *Fülöp Anna* tegnapi délután hosszas betegeskedés után *meghalt*. Az elhunytat, kinek halála igazi részvétet kelt, férjén kívül szülei és két kis gyermeke siratják.

— **Öngyilkosság a Baross parkban.** A rendőrségnek ma reggel fél hét óra tájban jelentette egy iparossegéd, aki a Baross-parkban sétált, hogy ott a Tabajdy-utcával szemben lévő bejárattól tíz lépésnyire egy fán felakasztva függ egy öreg parasztszöszvény. Az inspekción rendőrtiszt kiment a megjelölt helyre s tényleg holttestet talált a fán: egy 60 év körüli sváb

asszony, paraszti ruházatba öltözve. Zsebében egy két fillérest, egy darab kenyeret és szalonnát találtak. Az öngyilkos kilétét nem tudják megállapítani, s ezért az alábbi körözést adták ki ellene.

Szeptember hó 3-án reggel Aradon a Baross-parkban egy ismeretlen nőnek hullája felakasztva találtatott. Személyleírása: középtermetű sovány, kora 55—60 éves, haja teljesen fehér. — Ruházata: ócska barna aprókockás szoknya, téglavörös ócska rekli, ujján nagy feltokkal, nyakán veres-fehér tarka kendő, fején fehér-fekete kockás kendő, széles lilaszínű csikos főkötő, rajta fehér ing és kék munkás kötő, mezitláb. Fülében sárga színű kis gombos fülbevalók. Felkéréstnek a hatóságok, hogy ezen hulla kilétének megállapítása iránt nyomozatot indítsanak és eredmény esetén alólírott hatóságot értesíteni sziveskedjenek. Arad, 1903. évi szeptember hó 3-án. *Kapitányság*.

— **Lefejezte a vonat.** Gavosdián történt az alábbi eset: *Viszigan* János vasuti őr teherkocsik tolatásánál volt elfoglalva. Közben saját vigyázatlansága következtében az egyik kocsi kerekei alá került, melyek a szerencsétlen embert a szó teljes értelmében lefejezték. Feje két méternyire gurult a testtől.

— **Fontos újítás.** Felhívjuk az iskolaidényi alkalmával a közönség figyelmét *Kerpel* Izso helybeli előnyösen ismert könyvkereskedő azon újítására, mely szerint nevezett óriási mennyiségű használt iskolakönyveit ezidén az egészségi követelményeknek megfelelően a leggondosabban fertőtlenítette. Mint értesülünk, a *Kerpel* cég az iskolaidényi alkalmára gondoskodott megfelelő személyzet szaporításáról is, hogy a kiszolgálás a nagyobb forgalom dacára kellő gyorsasággal és pontossággal történhessen. E cég jó hírneve garanciát nyújt arra nézve, hogy a közönség a tankönyveket, amelyeket anti-quarice vásárol, a megfelelő előírt, helyes kiadásokban megkapja.

— **Két hónapi hosszú piherő után,** ismét zajossá lett a város, megtelt vidám ifjúsággal. Mily sok gondot okoz ilyenkor a szülőknek a gyermekek elhelyezése és főleg a rengeteg bevásárlás. Ami az utóbbit illeti, nagy könnyebbségre szolgál a közönségnek, hogy van Aradon egy áruházunk, ahol egyszerűen minden beszerezhető; s ez nagy időmegtakarítással jár. Ez a vállalat *Porter Vilmos Nagy Áruháza* a Szabadság-téren. *Porter Vilmos Nagy Áruháza* szépen fejlődik évről-évre. Egyre gazdagabb lesz a raktár, dusabb a választék és nincs az a fővárosi vállalat, mely olcsóságban vagy akár más tekintetben fölülmulná a város eme nevezetes áruházát. Az új iskolaévi alkalmából ismét nagy forgalmat fog csinálni *Porter Áruháza*.

— **Dentollin fog-crème** a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus. 50 fill. Vojtek és Weiszna, Aradon.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita-palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Egy aradi tankönyvről.

(Olvasókönyv a gazdasági- és általános ismétlő iskolák számára. Szerkesztették: Kun László, Fülöp Sándor és Csath András, kunágotai tanítók.)

Arad, szeptember 3.

Közoktatási kormányunk egyetlen egy alkotása, egyetlen egy intézménye sem vált úgy be, mint a gazdasági ismétlő iskolák létesítése. Ennek az iskolának létrejötte nem egyéb, mint alkalmazkodása az iskolának a nép életviszonyaihoz, a melyekre már régen tekintettel kellett volna lenni. A rövid fennállása óta elért eredmények igazolják ezen iskolák szükségességét és célszerűségét.

Elmondjuk ezeket most azon alkalomból, mert városunk egyik könyvkiadó cége, *Inguss I. és Fia* kiadásában most jelent meg az ez iskolák számára írt s a földmívelési miniszter által kitüntetésben részesített könyv. Székesztette három kunágotai tanító: *Kun László, Fülöp Sándor és Csath András*.

A könyv egy csinosan kiállított vaskos kötet, mely mintegy 500 oldalon magában fog-

lalja a gazdasági ismétlő iskolákban három év folyamán át tanítandó anyagot igen ügyes rendezésben s könnyen áttekinthető formában. A könyv olvasmányai, úgy részleteiben, mint teljes egészében visszatükrözése a tanterv szellemének. Különös dicséretet érdemel, a mit sajnos kevés tankönyvről lehet ma elmondani, jó magyaros irállya.

A könyvet három évfolyamon át használják a növendékek, ehhez képest vannak csoportosítva az elbeszélő, a földrajzi, történelmi, alkotmánytani, természettani, egészségügyi és gazdaságtani részek. Ez a csoportosítás nemcsak a tanító, hanem a tanulók munkájának előnyeit szolgálja.

Az olvasmányok kiválasztásában nagy ügyességet tanúsítottak a mű szerkesztői. Az elbeszélő részében ott találjuk a magyar szépirodalom mestereinek legsikerültebb darabjait. Arany J., Baksay, Mikszáth, Pakots József, Szász Károly, Tolnai L., Szemere B. stb. A magyar nép életének, gondalkozásának s jellemének hű rajzai ezek. A földrajzi olvasmányainál a ma már jelentős földrajzi irodalmunk művelőivel találkozunk. Nem rossz fordítások, melyeket nagy előszeretettel használnak fel tankönyvekben.

A történelmi rész megírásán látszik a magyar hazafias érzés kifejezése. A mű e fejezetében nagy tér jut Jókai Mór és Varga Ottó szellemének. Olvasmányaik az írók műveinek felhasználásával készültek. Itt be van mutatva képekben hazánk ezeréves történelme s az írók felhasználnak minden alkalmat, mely a hazaszeretet felkeltésére és a jellemképzésre alkalmas. Ugy van megírva, hogy olvasása élvezet nemcsak gyerekeknek hanem felnőttek is.

A természettani olvasmányoknál a természettani törvények megértése, az egészségügyben pedig a népek szükséges ismeretek feladata. A gazdaságtani rész szerkesztésénél tekintettel voltak az írók e mű hivatására, a gazdasági ismereteknek a nép szélesebb rétegeiben való elterjesztésére. Praktikus tanácsokkal s utmutatással szolgálnak a gyümölcskertészetről, szőlőművelésről, borkészítésről és konyhakertészetről. Kiünöden megfelelnek a kitűzött célnak a földművelésről és állattenyésztésről írt olvasmányok.

A mű előbbi kiadásairól az összes lapok elismeréssel nyilatkoztak. Ez a most kiadott tantervnek megfelelő átdolgozásban a harmadik kiadás. Így tehát egyedüli, mert más, az új tanterveknek megfelelő könyv nincs. Kivóságának közzönheti, hogy ma már *negyven ezer példányban* jelent meg. Elterjedését elősegíti olcsósága is, a majd 500 oldalra terjedő műnek ára csak egy korona.

A mű szép kiállítása, tiszta nyelvése és vidéken ritkaság számba menő modern, drót varrógéppel történt kötése pedig a vidéki nyomdai nagy fejlettségéről tesz tanúságot. A könyvet az *Aradi nyomda részvénytársaság* készítette el.

Mivel az olvasókönyv a célnak, a melyre készült, legjobban megfelel s egyike a legkitűnőbb népi iskolai könyveknek, melegen ajánljuk az ismétlő iskolák tanítóinak figyelmébe.

o-r.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A püspök temetési költsége. *Podleszky* Jánosné született *Lusztia* Anna még leánykorában hosszú éveken volt hűséges gazdasszonya báró *Bémer* Károly nagyváradi címzetes püspöknek s ezen idő alatt annyit sem takarított meg magának, hogy a püspöknek 96-ban történt elhalálózásakor, a temetési költségeket fedezhesse. Mindannak dacára megrendelt *Csutak* Károly *aradi* temetési rendezőnél fényes teme-

tést az elhalt püspöknek, a melyért sz 598 forintot számított fel. A nagyváradi káptalan csak 300 forintot utalványozott a temetés költségeire s *Lusztia* Anna a fennmaradt 298 forint-ról váltót adott *Csutak*nak. Időközben *Lusztia* Anna férjhez ment a jómódu budapesti kovácsmesterhez, *Podleszky* Jánoshoz s *Csutak* azt megtudva, beperelte a váltót. *Podleszky* Jánosné kifogással élt, sőt eskü alatt vallotta, hogy a kérdéses váltó alá sem írta. *Csutak* hamis eskü miatt tett feljelentést az asszony ellen, kit a törvényszék gondatlan és könnyelmű hamis eskü miatt csak 50 korona pénzbüntetésre ítélte. A tábla ma *Hérics Tóth* János elnöklele alatt helybenhagyta az ítéletet, de a vádlott nem nyugodott meg, hanem semmisségi panaszt jelentett be a Kuriához.

§ Pör egy gyermek miatt. Fogas kérdésben kell legközelebb döntenie a pestvidéki királyi törvényszéknek. A pör tárgya egy szép, aranyhajú, fekete szemű kis leányka, akinek most két apja van ugyan, de ezek épen amiat tüztek össze, mert egyik sem akarja elismerni az apaságot. *Szendrey* Mihály szolgáztató még *aradi* színész korában nőtt fel *Bartsch* Arankát, az akkori társulat egyik elsőrangú énekesnőjét, aki azonban rövid idő múlva különvált tőle és egy másik színházdirecttorral, F. M. al élt közös háztartásban. Ez a második igazgató el is vette, amint a fiatal asszonyt a bíróság jogerősen elválasztotta az első utól. Mialatt azonban a válópör folyamatban volt, *Bartsch* Arankának egy kis leánykaja született, aki tényleg az F. M., törvény szerint pedig a *Szendrey* gyermeke volt. A gyermeket be kellett jelezni az anyakönyvi hivatalban s mivel az anya a születés idején még nem vált el jogerősen *Szendrey*től, kénytelen volt bejelenteni, hogy a gyermeknek a neve *Szendrey* Olga, nehe a leánykat, mit törvénytelen gyermeket írják be az anyakönyvbe. *Szendrey* jó ideig nem törődött azzal, hogy a kis leány az anyakönyvben úgy van feltüntetve, mintha az ő törvényes leánya volna, holott a kis *Olga*hoz egyáltalán semmi köze nem volt, mert hiszen F. maga is beismerte, hogy a gyermek az övé. Viszont *Bartsch* Aranka sem kívánta a helyzet tisztázását, mivel abban az esetben, ha kimondanák, hogy a gyermeknek nem *Szendrey*, hanem F. igazgató az apja, akkor ezzel megállapítanák azt is, hogy a gyermek törvénytelen és helytelenül anyakönyveztek törvényesnek. Most azonban mégis döntenie kell a kérdésben, mert *Szendrey* másodszor is megnősült: *Rintay* Boriskát, szintársulatának a primadonnáját vette feleségül, akinek a napokban egy kis fiacskaja született. Bekövetkezett tehát az a tragikomikus helyzet, hogy *Szendrey*nek a törvény szerint az F. gyermeke az örököse, míg a saját gyermeke vele szemben háttérbe szorult. Ez az újabb körülmény készítette aztán a két direktort arra, hogy békés megegyezés után a törvényzékre bízzák az ügy rendezését. *Szendrey* képviselőben *Gleichmann* Lajos dr. ügyvéd keresetet adott be a pestvidéki törvényszékhez, amelyben kéri, mondja ki a bíróság, hogy a törvényes születésének anyakönyvelt kiskorú *Szendrey* Olga törvényesen származású, vagyis hogy nem az ő gyermeke. Amint a bíróság ezt az ítéletet kihirdeti, majd akkor aztán F. fog jelentkezni, hogy a gyermeket törvényesítse. Az érdekes ügy tárgyalását holnapra tűzték ki.

NAPIREND.

Szeptember 4. Péntek. Róm. kath. naptár: Rozália szűz. — Protestáns naptár: Rozália szűz. — Görög-keleti naptár (augusztus 22.): Agatonik. — A nap két 5 óra 7 perckor, nyugszik 6 óra 17 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasarnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Breklye-museum helyisége mellett alésterom.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Száraz, meleg.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Fizetéseketelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéseketelenségekről tesz jelentést: Szabó Bálint, *Makó*. — Fischer U., *Sziszek*. — Pelka Adolf, *Friedek*. — Zsiráf Mór, *Kolozsvár*. — Haszmann W. és fia, *Salisfeld*. — Schein Sándor, *Budapest*.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 3.

Déltőzsde. Buzakínlat jó, vételkedv élénk. Kedvező irányzat mellett 65.000 métermázsa került forgalomba, jól tartott arakon. Egyéb gabonanevek változatlanok. Időjárás szép.

Kéltőzsde. Változatlan.

Zárás 12 órakor:

Buza októberre	7.45—7.46
Buza 1904. áprilisa	7.72—7.73
Rozs októberre	6.24—6.25
Rozs 1904. áprilisa	6.50—6.51
Zab októberre	5.43—5.44
Zab 1904. áprilisa	5.67—5.68
Tengeri szeptemberre	6.20—6.21
Tengeri 1904. májusra	5.37—5.38
Repce szeptemberre	

Zárás 5 órakor:

Buza októberre	7.45—7.46
Buza 1904. áprilisa	7.73—7.74
Rozs októberre	6.23—6.24
Rozs 1904. áprilisa	6.50—6.51
Zab októberre	5.43—5.44
Zab 1904. áprilisa	5.67—5.68
Tengeri szeptemberre	6.20—6.21
Tengeri 1904. májusra	5.37—5.38
Repce szeptemberre	

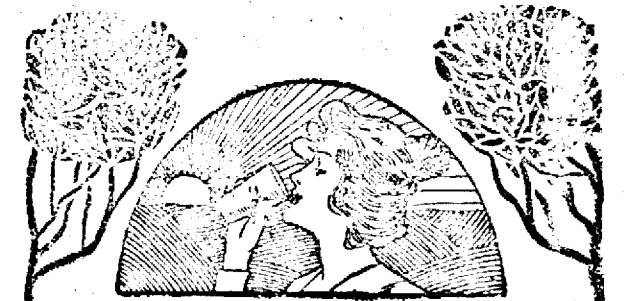
Budapest-kőbányai sertéskereskedés.

— Szeptember 3. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli súlyban — fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban 116—7 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 118—9 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 117—8 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felüli súlyban 118—9 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 117—8 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 114—5 fillérig.

Sertésállomány. Szeptember hó 1. napján volt készlet 43,809 darab, szeptember hó 2. napján főlhajtatott 452 darab, szeptember hó 2. napján elszállított 414 darab, szeptember hó 3. napján maradt készlet 43,847 darab. Üzlet: Változatlan.

Jgyatok naponkint

borral vagy tejjel, cognac vagy gyümölcszékhez rohtsi „Templomforrás” t, és így az élvezet mellett egy kellemes üdítő italt kapunk, amelynek meg van azon előnye, hogy ez az egyedüli dietetikus hatású és jó étvágyat csinál, könnyű emésztést és a kellemes anyagcserét elősegíti.

2579

Akinek pénzre, háztartásra, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, takarítónőre, kertészre, gazdasszonyra, mindenre, szakácsnőre, szobalányra, házmesterre, nevelőre, nevelőnőre van szüksége

Aki üzletet, butort, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket, birtokot, kocsi, lovat, egyenruhát, eladni vagy venni kíván

Aki férjhez menni v. nősülni óhajt, tanórát, lakást, állást, ellátást keres vagy ad,

gyermeket örökbe fogadni vagy adni szeretne, tanulót felvenni kíván

Aradi Közlöny kishirdetési rovatát használja, ez biztosan eredményre vezet.

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

Arad p. u. Kisjenő-Erdőhegy és Pankota között.

Kisjenő felé délelőtt 11.25	Pankota felől reggel 5.48
Pankota felé este 7.20	Kisjenő felől délután 2.51

AZ

iskola-idényre!

Van szerencsém az iskola-idény alkalmával a m. t. szülők és tanuló ifjuság szives tudomására adni, hogy

Andrássy-tér 20. sz. alá,
a Fischer Eliz-palota

legnagyobb és ujonnan berendezett üzlet-helyiségébe áthelyezett és a szakma minden ágát felölélő könyv-, zenemű és papir kereskedésben óriási mennyiségű leg gondosabban fertőtlenített

iskolakönyvek

szintügy mint az előző években, minden iskola részére, kitűnő állapotban

antiquarice
kaphatók.

Minden nálam vásárolt tankönyv használhatóságáért felelek és az esetleg meg nem felelőket azonnal kicserélem.

Író és rajzszerkek, füzetek, körzők s a többi összes tanszerkek előírás szerint, a legjobb minőségben. Igen olcsó árak! Pontos kiszolgálás.

Egyben ajánlom 60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat

melyben minden ujdonság kapható, továbbá

30,000 kötetes

zenemű-kölcsöntáramat

melyben szintén az összes ujdonságok megjelenésük után azonnal kivehetők.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, könyv- és zenemű kölcsöntára.

Telefon 385. sz.

Sze szű z i e t.

— Szeptember 3. —

Műk. jegyzésként: Készárú nagyban nyers szoros 118 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szoros nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, posz 160 Mier %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Bérelési díj 12:30—13— korona mmásánként.

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi május hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel 5.10	Gyorsvonat reggel 8.18	Személyvonat reggel 6.05	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 4.21	Gyorsvonat délelőtt 11.31	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.17	Személyvonat este 9.20
Személyvonat este 9.35			
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel 6.35	Gyorsvonat délután 12.11	Soborsinról reggel 6.59	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 4.07	Személyvonat d. e. 10.30	Kadnáról délután 2.16
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat este 7.18	Gyorsvonat délután 4.06	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
		Személyvonat este 9.05	
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel 6.15	Személyvonat d. e. 11.55	Vegyesvonat d. e. 10.43	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.30		Személyvonat éjjel 10.59	
Szeged felé:		Szeged felől:	
Személyvonat reggel 5.—	Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.55	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11		Személyvonat este 10.33	
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel 6.25	Vegyesvonat d. u. 12.06	Gurahonczról szm. r. 8.25	Vegyesvonat d. e. 11.—
Szrahonczig szm. du. 4.30		Személyvonat este 6.56	Pankotáról sztv. este 9.20

Menetrend a hadgyakorlatokra.

Soborsin—Tövis között.		M.-Radna—Szeged-Rókus között.	
Szeptember 7-én:		Szeptember 8-án:	
Soborsin érk. délután 5.11	Soborsin ind. délután 5.18	M.-Radna ind. d. e. 10.50	Paulis délelőtt 11.03
Zám délután 5.49	Maros-Illye este 6.23	Györök délelőtt 11.34	Glogovac délelőtt 11.57
Branyicska este 6.38	Déva este 6.58	Arad érk. délután 12.10	Arad indul délután 12.20
Piski érkezik este 7.12	Piski indul este 7.22	Sofronya ind. d. u. 12.39	Kurtics délután 12.53
Szászváros este 7.46	Alkenyér este 8.05	Lőkőshaza délután 1.16	Kétegyháza délután 1.40
Alvinc este 8.27	Gyulafehérvár este 9.03	B. Csaba érk. d. u. 2.04	B. Csaba ind. délután 2.35
Tövis érkezik este 9.30		Csorvás délután 3.12	Oroszhaza délután 3.43
Allos—Mária-Radna között.		Vásárhely Kutas d. u. 4.05	
Szeptember 7-én:		H. M.-Vásárhely d. u. 4.40	
Allos indul délután 2.30	Temes-Hidegkut d. u. 2.45	H. M.-V. Népkert d. u. 4.45	
Lippa délután 3.06	M.-Radna érk. d. u. 3.10	Algyő délután 5.09	
		Szeged-Rókus érk. d. u. 5.25	

NYILT ÉR.*

Író-, rajz- és iskolaszerek, füzetek a tanterületek által meghatározott minőségben.

Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítve.

Minden gondos szülő

fertőtlenített

használt

iskolakönyveket

vegyen gyermekeinek, melyek

A R A D O N

egyedül csak

Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében

Weitzer János- (Templom-)utca, a polgári műiskolával szemben,

kaphatók.

Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítve.

„Haladás“ rajztömb, aradi gyártmány kitűnő Péterfalvi papírból.

Német, francia, angol, olasz
nyelvekre oktat
Madame Betta Ascher.

Értekezhetni

Rákóczy-utca 6. sz.

3 és 5 óra között.

Alólirottak legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy a forrón szeretőt felejtetően drága jó hitvestárs, gyermek, testvér, rokon és jóbarát

köröspataki dr. Bedő Árpádné
szül. tordai Fülöp Anna,

életének 24 ik s boldog házasságának 5 ik évében, f. hó 2 án d. u. fél 4 órakor hosszú és kínos szenvedések után jobb 'étre szenderült.

Angyalt hozott a földre s őt az Ur anyyala elvitte a földről!

Drága halottunk hült teteme f. hó 4 én, d. u. 4 órakor fog az ev. ref. egyház szertartása szerint — az alsó Molnár utca 18 ik sz. házból a felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Arad, 1908. szeptember 2 án.

Legyen áldott emléke!

Dr. Bedő Árpád, férje.	Id. Fülöp István és neje szül. Széőke Rozália, édes apja, édes anyja.
Bedő Margitka, gyermekei.	édes apja, édes anyja.
Bedő Mártika, gyermekei.	Fülöp Lajosné szül. Tóth Pap Anna,
Fülöp Julia férj. Telegdy Jenőné,	Idj. Fülöp Istvánné szül. Molnár Jolán,
Fülöp Lajos, ifj. Fülöp István,	Molnár Sándor,
Fülöp Mariska férj. Molnár Sándorné.	Vajda Antainé szül. Bedő Gizella,
Fülöp Gizella, testvérei.	Vajda Antal,
özv. Bedő Józsefné, szül. Tibáld Róza, anyosa.	Asztalos Dénesné szül. Bedő Ilona,
Bedő Dénes, Koozój Romulusz és neje szül. Szuohy Laura, komái.	Asztalos Dénes, Bedő Zsuzsika, Bedő Rózsika, Bedő Erzsike, Bedő Ióska, sógorai és sógorai.

Csutak Károly első temetés-rendező Intézet. Entreprise des pompes funébres. Szt.-Margit részvényt. Aradon.

Felhívás.

Született francia nyelvmesternő
f. évi szeptember 1-től

három havi idényre

francia nyelvű tanfolyamot nyit (kor és nem különbség nélkül.)

Sok évi tapasztalat alapján szakszerű és alapos oktatás segélyével a rövid idő dacára, a hallgató csekély szorgalma és közepes tehetsége mellett is bámulatos eredményt ér el.

Az oktatás magyar vagy német nyelv segélyével történik 1—1 órán át.

Beiratkozás és bővebb felvilágosítás

Révész Nándor

1880 könyvkereskedésében

Arad, Minorita-palota Andrássy-tér.

TELEFON 265 SZ.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Elveszett

Szerdán este a Miksa-utcától Simonyi utca 2-ig egy csupa színű csipke gallér. A becsületes megtaláló illő jutalom mellett Simonyi-utca 2. sz. szolgáltatassa át. 1920

Füzletben jártas gyakornok

kerestetik, a magyar nyelven kívül német és román nyelv szükséges. Ajánlatokat kér Vass József Ujaradon. 1918

Egy 600 kat. holdas

prima szántóföldből álló birtok Temes megyében felszereléssel együtt 6-8 évre bérbe adandó. Czim a kiadóhivatalban. 1919

Egy jó forgalmu

szatócs és korcsma üzlet azonnal kiadó. Czim a kiadóhivatalban. 1922

Ügyes ügynökök,

kik egész Ausztria és Magyarországot beutazzák, egy elsőrendű társulat által magas jutalék és költség hozzájárulás mellett felvétetnek egy tömeges cikk (Massenartikel) eladására. Ajánlatok Budapest. Főposta 21. számú postafiókba kéretnek. 2662

Arad legrégebb kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany műszerész.
Telefon szám 98.
Elsőrendű drezdai kerékpárok.
Raktáron
Singer karikahajós varrógépek műhímzésre, továbbá zajtalan járásu Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.
Villanycsengő
és 1891
telefon-berendezést szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Egy gyakornok
felvétetik Bing Edénél. 1913

Délutáni foglalkozást,
lehetőleg írásmunkát keresek. Czim a kiadóhivatalban.

Barna asszony

jelzett napra elutaztam. Kegyeskedjél más napot megjelölni. Édes csókjaidra vágyodik. Vagyonos barát. 1923

Wolster Izsó

uri szabó
Aradon, Csernovits Péter-utca 1. sz.
(szemben az iskolával.)
Elvált, bányamű uri öltönyök mérték szerinti elkészítését a legjobb dívat és pontos szabás szerint a legjutányosabb árak mellett.
Javításokat és átalakításokat olcsón eszközöl. 228
257—1903. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a értelmében ezennel közzété teszi, hogy az új-aradi kir. bíróság V. 130. számú végzés által a németszentpéteri takarékpénztár végrehajtató javára, Nilschitsky János, Nikits Todor és Sztonics József ellen 298 kor. tőke erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólag le és felülfoglalt és 1420 kor. becsült lovak, kocsik, tehén kóráka és morzsolóból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Főnlakon alpresek lakásán leendő eszközésre 1903. évi szeptember hó 14-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cikk 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alui is eladatni fognak.
Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.
Kelt Új-Aradon, 1903. évi szeptember hó 1. napján.

Csizmás Szilárd,
1915 kir. bírósági végrehajtó.

Árverési hirdetés.

Értesitem a tcz. vevő közhönséget, hogy folyó évi szeptember hó 4-én délután 4 órakor Horváth Imre aradi birtokos kovaszincz, határban levő tanyáján 19 drb. kocza, 1 kan és 88 drb. 2 hónapos malacz Kurszki Mita basahidi lakos vevő kárára és veszélyére és költségére Bonts Döme kir. közjegyző és helyettese jelenlétében nyilvános árverésen eladatik.

1924 Horváth Imre.

19939—1903.

Hirdetmény.

Ezennel közzété tesszük a közműves munkával foglalkozó munkaadók és segédszemélyzetük munkarendje tárgyában alkotott szabályrendeletünk folyó év szeptember hó 1-től kezdve életbe lép. Arad, szeptember hó 31.

A városi tanács.

Hirdetések

Aradi Közlöny Naptára

1904. évfolyamára

már elfogadtatnak

Az Aradi Közlöny előfizetői ingyen kapják és más uton meg nem szerezhető.

Hirdetési díj: egy egész oldal 40 kor., egy fél oldal 30 kor., egy negyed oldal 20 kor.

Pályázati hirdetmény.

Az aradi mészáros és hentes szakcsoport részéről pályázat hirdettetik egy az aradi közvágóhídon létező

béltisztító vállalatra.

Pályázati határidő folyó évi október hó 15.

A pályázó tartozik 1000 korona biztosítékot letenni.

Érdeklődők forduljanak Glück Károly szakcsoporti elnök urhoz vagy Ehek István jegyző urhoz. 1903

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömiök

Községeknek legvalmasabb, mert nomokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működésért 8 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumí csövek gyári áron. A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

Kutak

a hozzávaló csövekkel gyári áron.

Hönig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.
Mindennemű javítások elfogadtatnak.

Menjünk anyám!! Hová? FRANK LEO férfi-, fiu- és gyermek ruha áruházába,

Andrássy-tér 9. sz., (az új minorita templommal szemben), hol most, az iskolaidény beállfával a legújabb, legdivatosabb, s legolcsóbb ruhát kapunk, és pedig:

Fiu-öltönyök:

12—17 éves növendékek részére.

Jó cheviot-öltöny 6szí idényre 10 kor.
Kitűnő tartós iskola-öltöny 6szí idényre 11—14 k.
Finom kamgarn különféle színben 15—18 kor.
Különlegességek divatos oldal 20 kor. és feljebb, zsebbel, finom kivitelben.

Gyermek-ruhák:

3—12 éves gyermekek részére.

Őszi kétsoros viselő öltöny 6 kor.
Nagyon tartós Loden-öltöny 7—8 kor. 1879
Valódi zsolnai 11 kor.
Különlegességek finom kamgarnból díszes kivitelben 12—14 korona és feljebb.

Őszi férfi-öltönyök:

Jó cheviot-öltöny 16 korona.
Finomabb öltöny 18—20 korona.
Középfín. kamgarn-öltöny 22—24 korona.
Kitűnő tartós öltöny valódi zsolnai Lodenből 26—30 kor.
Egész finom új divatu kamgarn-öltöny 32—38 k.
Különlegességek a legfinomab francia kamgarnból 40—48 korona.

Őszi felöltők:

Jó szürke cheviot felöltő 20 kor.
Kitűnő minta Doubl felöltő 24—30 kor.
Valódi kamgarn többféle színben 24—30 korona.
Különlegesség egész finom felöltőkben 32—44 korona.

Szolid elv!

Külön mérték szerinti osztály!

Pontos kiszolgálás!

Szőlőtermelők

figyelmébe ajánlunk

szőlőcsomagoló - papírt,

kosarvarró-zsineget, és kosárcimkét a legjutányosabb árak mellett.

Roth testvérek

ARAD.

Arad legnagyobb
óra és ékszerraktára.Iskolás deákok részére pontosan
járó órák 5 koronától kezdve
kaphatók**DEUTSCH IZIDOR**

órák és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és
zálogcédulák 1897a legmagasabb árban megvételik
vagy becseréltetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Nagymennyiségű

l é c z**eladó**az Aradi Nyomda Rész-
vénytársaságnál.Egy ügyes
nagyobb leánykönyvkötészetünkben
azonnal állandó alkalmazást
nyer.**KINTZLER ZOLTAN**

Cronometer műfűrés és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1527

Pontos és szolid kiszolgálás!

Eseplőgépek

felszereléséhez szükséges hivatalos

Mentőszekrények

10 koronáért kaphatók

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagykereskedésében 1427

ARADON.**Minden ősz haj**eredeti színét s ifjúkori szépségét visszanyeri a **Hajós-féle****HAJREGENERATOR**

használatát által;

nem est a bőrt és a fehéreműt nem piszkítja.

Egy üvegnek az ára 1 kor. 20 fill.

Szép tartós feketére festminden haját a **HAFÓS-féle****MELANOGEN**

a szín le nem mosható.

Ára egy adagnak 2 korona.

Gummi különlegesség (óvszer),

valódi amerikai speciálítás. 126

Egy eredeti légmentesen elzárt dobozban 6 darabban
2 korona.

Fenti készítmények kaphatók egyedül

Hajós Árpád

gyógyszertárában az Isteni Gondviseléshez

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Legújabb Leány felöltők

gyermek gallérok

nagy választékban

Stern M. A.

Alapított 1875.

1907

női felöltők Áruháza

Aradon, Andrassy-tér 10.

az új Minorita palotával szemben.